

ИШОНЧ

16

1992
йил
20 апрель
(55)

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг ҳафталик газетаси

КАСАБА УЮШМАЛАРИДА

СЕМИНАР — КЕНГАШ

СИРДАРЕ вилояти касаба уюшмалари Кенгашининг ташаббуси билан Гулистон шаҳрида касаба уюшмалари фаолларининг икки кунлик семинар-кенгаши бўлиб ўтди. Семинар катнашчилари бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида аҳолини ижтимоий-иқтисодий ҳимоялаш соҳасидаги вазифалар устида фикр алмашдилар.

Бу соҳада тўпланган дастлабки тажрибалар ўртоқлашилди; муаммоларни ҳал этиш йўллари кўрсатилди.

Семинарда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши раисининг ўринбосарлари О. К. Адаманов ва М. М. Тўлаганова ўртоқлар иштирок этдилар.

МУҲИМ ҚАРОР

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши ва республика «Чернобыль» кўнгилли жамиятининг ҳаракати билан «Чернобыль» ҳалокатидан зиён кўрган Ўзбекистон Республикасида истиқомат қилувчи фуқароларни социал ҳимоялаш ҳақида» 1992 йил 6 апрелда 170-сонли қўшма қарор қабул қилдилар.

ЖАМҒАРМАГА — 20 МИНГ СЎМ

ЎЗБЕКИСТОН касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг «Орол болалари» жамғармасига ҳисса қўшишга даъват этувчи муножаатномасига давлат муассасалари ходимлари касаба уюшмаси Марказий кўмитаси амалий иш билан жавоб берди. У экологик фалокатдан азоб чекаётган Орол бўйи болаларига бера-раз ёрдам сифатида жамғармага 20 минг сўм тақдим этди.

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ КИМЕ КОНЦЕРНИ БИЛАН ЎЗБЕКИСТОН САНОАТИНИНГ КИМЕ ТАРМОҚЛАРИ ХОДИМЛАРИ КАСАБА УЮШМАСИ МАРКАЗИЙ КЎМИТАСИ УРТАСИДА 1992 ЙИЛ УЧУН ТУЗИЛГАН

БИТИМ

Мазкур битим Ўзбекистон Республикаси саноати кимё тармоқлари корхоналари меҳнаткашлари турли гуруҳларининг ҳуқуқ ва манфаатлари муҳофаза этилишига кафолат берувчи ҳужжат ҳисобланади.

Мақсад — корхоналар фаолияти, ишлаб чиқариш сама-

Бу ҳақда бизни давлат муассасалари ходимлари касаба уюшмаси Марказий кўмитаси раиси Г. Я. Шопин хабардор қилди.

КОНЧИЛАРНИНГ ТАЪСИС ҚУРУЛТОЙИ

Навобий шаҳрида «Қизил-кўмредметзолото» давлат концерни корхоналари ходимлари касаба уюшмаларининг таъсис қурултойи бўлди. Унда концерн меҳнат аҳлининг ҳуқуқ ва социал манфаатларини ҳимоя қилувчи кончилар тармоқ касаба уюшмаси кенгаши тузилди, унинг дастури ва низоми тасдиқланди.

Аввал марказий маъдан бошқармаси касаба уюшмалари бирлашган кўмитаси раиси лавозимида ишлаб келган Виктор Петрович Юдин кенгаш раиси этиб сайланди.

Қурултойда концерн касаба уюшмаси кенгаши аъзолик ташкилоти сифатида Ўзбекистон Республикаси касаба уюшмалари Федерацияси билан шартнома асосида ўзаро алоқа ўрнатиш ҳақида қарор қабул қилинди.

Қурултой ишида Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши раисининг ўринбосари О. К. Адаманов, Навобий вилояти касаба уюшмалари кенгаши раиси С. А. Махнева ўртоқлар катнашдилар.

ПУЛ МИҚДОРИ ОШДИ

ЎЗБЕКИСТОН касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши раёсати фарзанд туғилганда ва дафн маросими учун давлат социал сугурта маблағидан бериладиган бир марталик суюнчи ва ёрдам пули миқдорини ошириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Шу қарорга мувофиқ 1 апрелдан бошлаб янги фарзанд туғилганда оналарга 750 сўм суюнчи пули бериладиган бўлди. Дафн маросими учун ажратиладиган ёрдам пули эса 500 сўмга етказилди. Бу ҳам аҳолини ҳозирги қийин шароитда социал ҳимоялашнинг ўзига хос йўли десак хато бўлмайди.

(Ўз мухбирларимиздан).

НИГОРА ДҮСИМОВА бундан уч йил олдин Хивадаги 30-хунар-техника билим юртини тугатган эди. Ҳозир тўқимачилик корхонасида илғорликни қўлдан бермай келаётир.

Сураткаш: Жўра БОБОРАҲМАТ.

Хабарлар мағзи

● **ЎЗБЕКИСТОН** Республикаси Президенти Ислам Қаримовнинг Саудия Арабистонига расмий ташрифи тугади. Ўзбекистон делегациясини Саудия подшоҳи қабул қилди, савдо саноат намойндалари билан учрашув бўлиб ўтди. Манфаатли битимлар имзоланди.

● **ЎЗБЕКИСТОН** Республикаси Олий Кенгаши Раёсати Ўзбекистон Республикаси жамоат бирлашмалари қонунга хилоф равишда маблағ билан таъминланишининг олдини олиш чоратадбирлари тўғрисида қарор қабул қилди.

● **ЎЗБЕКИСТОН** Республикаси Бош вазири А. Муталовнинг журналистлар билан мулоқоти долзарб масалаларни ҳал этишга бағишланди.

● **КАРТОШКА**, мева-сабзавот маҳсулотлари ва қуруқ меванинг харид нархларини ўзгартириш тўғрисида Ўзбекистон республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси қарор қабул қилди.

● **ТОЖИКИСТОНДА** буюк ўзбек ёзувчиси Абдулла Қодирийнинг ҳикоялари ва «Меҳробдан чаён» романи билан бирга унинг «Ўтган кунлар» асарини ҳам ўз она тилларида ўқийдиган бўлдилар.

● **ХИТОЙЛИК** мутахассислар жанубдаги дарёларни шимолга буриб юбориш тўғрисида жиддий ўйлашяпти. Бунда гап Хитойдаги буюк Янзи дарёси сувининг бир қисмини бошқа дарё — Хуанхэ ўзанига окизиш тўғрисида борапти.

«ИШОНЧ» ФОНДИГА

«Ишонч»ни моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадида газетанинг 15-сонидан эълон қилинган «Меҳмон келганда» сарлавҳали шеърининг қалами ҳақини муҳарририят фондида ўтказишга қарор қилдим.
Мархабо МАМАДАЛИЕВА.

Газетанинг 10-сонида (1992 йил 9 март) Тошкент шаҳар ҳокимияти билан касаба уюшмалари Тошкент шаҳар кенгашининг бозор иқтисодиёти шароитида меҳнаткашларни ва аҳолини социал ҳимоялаш юзасидан ўзаро ҳамкорлик қилиш тўғрисида 1992 йил учун тузган Битимлари матнини эълон қилган эдик.

Газетамизнинг бу сонидан эса тармоқ касаба уюшмаси билан корхона ўртасида 1992 йил учун тузилган Битим матнини эълон қилаёلمиз.

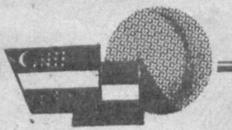
Битимлар матни ютуқ ва камчиликлардан ҳоли эмас. Шунга қарамай уларнинг касаба уюшмалари масъулларига озми-кўпми нафти тегадиган умид билан эълон қилишни лозим топдик.

радорлиги, ходимлар ва уларнинг оилалари социал ва моддий жиҳатдан фаровон яшашлари учун мумкин қадар яхши шарт-шароит яратилишини таъминлашдан иборатдир.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 22 январдаги 25-сонли «Иттифоққа бўйсунувчи бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларни Ўзбекистон Республикаси тасарруфига унинг мулкчи қилиб ўтказиш ишларини ташкил қилиш тўғрисида»ги қарорига мувофиқ, концернга кимё комплекси корхоналарининг барча асосий жамғармалари мулкдори ваколати берилган ва у мазкур битимни тузувчи томонлардан бири ҳисобланади.

Ўзбекистон давлат кимё концерни саноатининг кимё тармоқлари ходимлари касаба уюшмасини меҳнат учун ҳақ тўлаш шартлари, иш вақти режими ва дам олиш, ҳуқуқий ҳимоя ва социал кафолатларга амал қилиш масалалари юзасидан музокаралар юритиш чоғида меҳнаткашлар манфаатларини муҳофаза этувчи ташкилот, деб тан олади. Касаба уюшмаси Марказий кўмитасининг раисига унинг раёсати ваколат берган ва у ушбу битимни имзоловчи иккинчи томон ҳисобланади.

(Давоми иккинчи бетда).

(Боши биринчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ КИМЁ КОНЦЕРНИ БИЛАН ЎЗБЕКИСТОН САНОАТИНИНГ КИМЁ ТАРМОҚЛАРИ ХОДИМЛАРИ КАСАБА УЮШМАСИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ УРТАСИДА 1992 ЙИЛ УЧУН ТУЗИЛГАН

БИТИМ

I БЎЛИМ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

Мазкур битим 1992 йил учун тузилди. У томонлар имзолаган вақтдан бошлаб кучга киради ва кейинги имзолашга қадар ўз кучини йўқотади.

Томонлар йил давомида битимнинг муайян бўлимларига аниқликлар киритишлари мумкин.

Айни пайтда битимни имзолаган томонларнинг ҳеч бири унинг амал қилиши учун белгиланган муддат ичида ўз зиммасига олган вазифаларни бажаришни бир томонлама тартибда тўхтата олмайди.

Амал қилиш муддати тугагунга қадар битим томонлар ўзаро келишган тақдирдагина бекор қилиниши ёки ўзгартирилиши мумкин.

Битим Ўзбекистон давлат кимё концернининг корхоналари ва ташкилотларига ишга ёллаш шартлари асосида ишга олинган барча ходимларга, улар қандай касб эгаси эканликлари билан ва корхона мулкчилигининг қандай шаклига мансублигидан қатъи назар, тааллуқлидир.

ТОМОНЛАР МАЖБУРИЯТЛАРИ

Ўзбекистон давлат кимё концерни билан касаба уюшмаси Марказий қўмитаси ўз зиммасига оладиган мажбуриятлар қуйидагича:

— корхоналар ва ташкилотлар ўз ишлаб чиқариш фаолиятини муваффақиятли олиб боришига, меҳнаткашларни иш билан таъминлашга, иш ҳақини оширишга, иш жойларида хавфсиз меҳнат шaroитлари яратишга эришиш учун интилади;

— тармоқ корхоналари ва ташкилотларида жамоа шартномалари тузишда кўмаклашиш.

II БЎЛИМ.

ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ, ИШГА ҚАБУЛ ҚИЛИШ ВА БЎШАТИШ ШАРТЛАРИ

Янги ташкил қилинган цехлар ва бўлимлардаги иш жойларига кимё корхоналари маъмуриятлари қонунга мувофиқ ёллаган ходимлар олинади, шунингдек бошқа бўлимлар ходимлари ишдан ишга ўтказиш йўли билан тайинланади.

Кишилар ўз иш жойларини ва зиммаларидаги вазифаларни топшириб бўлгунларича уларга белгиланган лавозим окладининг ёки тариф ставкасининг 70 фоизи ҳисобидан ҳақ тўланади.

Корхоналар маъмуриятлари амалдаги қонунларга ва мазкур битимга мувофиқ ишни амалий жиҳатдан ташкил қиладилар.

Рационализациялаш, механизациялаш ҳамда ишга раҳбарлик тизимларининг жорий этилиши меҳнат шaroитларининг ёмонлашувига йўл қўймаслиги лозим.

Корхона ичида бошқа ишга ўтказиш ва синов муддати белгиланган амалдаги қонунларга мувофиқ амалга оширилади.

Иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқлик асосида ходимларни ишдан бўшатиш чоғида ишдан бўшатилувчилар таркиби ва ишдан бўшатиш шартлари корхоналар касаба уюшма қўмиталари билан келишиб олинади.

Цех, участка, иш жойи тугатилиши, бир ходим икки ва ундан ортиқ касб вазифаларини бажариши натижасида хизмат доираси кенгайтиши ёки ишлар ҳажми ортиши муносабати билан ишсиз қолган барча ходимлар амалдаги қонунларда белгиланган имтиёзлар ва компенсациялардан фойдаланиш ҳуқуқига эга.

Ишсиз қоладиган ишчиларга касб ўргатиш ва ихтисосини ўзгартиришга доир тадбирлар режаси ўз вақтида ишлаб чиқилиши лозим.

III БЎЛИМ.

МЕХНАТ, ДАМ ОЛИШ ВА ТАЪТИЛЛАР РЕЖИМИ

Иш вақтини ҳар бир корхона амалдаги қонунлар асосида ўзи тақсимлайди.

Иш вақти режими ва иш (смена) давомийлиги иш ҳафта-сининг белгиланган давомийлиги ёки ойлик иш вақти балансида рияз этилган ҳолда иш тартиби қоидаларига асосан белгиланади.

Ҳар ойда барча ишловчиларнинг камида 8—10 фоизга навбатдаги ва қўшимча таътиллари берилди. Бунда жойларнинг ўзига касаба уюшма қўмиталари билан келишилган таътиллари жадвалларига рияз қилинади.

Қўшимча таътиллари амалдаги қонунларга мувофиқ, зарарли, ниҳоятда зарарли шaroитларда ишлаётган, иш кунини давомийлиги қатъий белгилаб қўйилмаган ходимларга берилди.

IV БЎЛИМ.

МЕХНАТ УЧУН ҲАҚ ТЎЛАШ

Ишларни тарифи ҳамда ишчилар малакасини аниқлаш, касбларни белгилаш амалдаги ягона тариф-малака билдиргичи асосида амалга оширилади.

Энг кам иш ҳақи ва фуқаролар даромадининг солиқ солинмайдиган энг кам миқдори ойига 550 сўм қилиб белгиланади.

Ишчиларга иш ҳақи тўлаш учун 1990 йилдан буён амал қилиб келаётган энг кам тариф ставкалари 4,375 коэффициентини қўллаб қайта ҳисоб-китоб қилинади.

Мутахассислар ва хизматчиларнинг лавозим маошларини ҳисоблаб чиқишда малакали гуруҳлар ўртасидаги тафовут ҳамда хизматчилар ва ишчилар орасидаги нисбат сақлаб қолинади.

Қуйидаги қўшимча тўловлар жорий этилади:

— меҳнат шaroитлари зарарли ишда ишловчилар учун соатлик тариф ставкасининг 12 фоизи ва ниҳоятда зарарли шaroитда ишловчилар учун 24 фоиз миқдорида;

— кечки сменада ишлаганлик учун соатлик тариф ставкасининг 20 фоизи миқдорида;

— тўнги сменада ишлаганлик учун соатлик тариф ставкасининг 40 фоизи миқдорида.

Чўл ва сувсиз жойларда ҳамда табиий-иқлим шaroитлари

меҳнат қилиш учун оғир бўлган районларда 1000 сўмгача бўлган маошга район коэффициенти қўшиб берилди.

Корхоналар маъмуриятлари ва касаба уюшма қўмиталарининг мазкур корхонадаги иш стажини учун шахсий қўшимча тўловлар жорий этиш тўғрисидаги қарори ҳар томонлама қўллаб-қувватланади.

Меҳнат учун ҳақ тўлаш шакллари, тизимлари ва миқдорлари, шунингдек ходимлар даромадларининг бошқа турлари корхоналар томонидан иш ҳақи тўлаш учун мўлжалланган маблағлар қанчалигига қараб мустақил равишда белгиланади ва жамоа шартномаси мажбуриятларига қўшилади.

1992 йилда иш ҳақининг муайян энг кам даражаси ҳисобга олинган ҳолда уни янада ўстиришни таъминловчи тадбирларни амалга ошириш, бунда эркин ва шартнома нархларидан кенг фойдаланиш, истеъмол фонди борасида илгари белгиланган ҳар қандай чеклашларни бекор қилиш, ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун мавжуд имкониятларни ишга солиш кўзда тутилади.

Жамоа шартномаларини тасдиқлаш чоғида, ҳар бир корхонада меҳнаткашларнинг меҳнат шaroитларини ва турмуш даражасини яхшиловчи тадбирлар ўтказиш кўзда тутилади. Томонлар ишловчиларни аввалги миқдорда сақлаб қолган ҳолда махсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш зарурлигини эътироф этдилар.

Ҳар бир ходим, қонунларга ва битимга мувофиқ, пулнинг қадриятини ошириш ва ҳаёт кечиришининг қийинлашуви даражасига қараб қўшимча ҳақ ёки дифференцияли қўшимча ҳақ олади.

1992 йилда Республикада нишонланадиган барча байрамлар санoатнинг кимё тармоқлари меҳнаткашлари учун ҳам тааллуқлидир.

Шу байрам кунларидан бирида ишлаган ходим амалдаги қонунларга мувофиқ компенсация олиши керак.

Корхоналар маъмуриятлари айби билан ходимлар ноилож ишсиз туриб қолган ҳолларда тариф ставкаси миқдорида иш ҳақи энг кам миқдори белгиланади.

Бошқа ишга ўтказиш амалдаги қонунларга қатъий рияз этган ҳолда амалга оширилади.

Касаба уюшмаси маъмурияти томонидан меҳнат тўғрисидаги ҳамда касаба уюшмалари тўғрисидаги қонунларга амал қилишни назорат қилади ва у аниқланган қонунбузарликлар бартараф этилишини талаб қилишга ҳақли. Корхоналар маъмурияти уларнинг меҳнат тўғрисидаги қонунлар бузилиши ҳолларига барҳам бериш тўғрисидаги тақдимномасини кўриб чиқиши ва бир ой муддат ичида касаба уюшмасига муҳокама натижаларини маълум қилиши шарт.

V БЎЛИМ.

МЕХНАТНИ ВА САЛОМАТЛИКНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ

Ишловчилар саломатлигини муҳофаза қилиш ва уларнинг меҳнат шaroитлари билан боғлиқ муаммолар касаба уюшмаси фаолиятида устун даражада туради.

Ўзбекистон давлат кимё концерни:

— «Меҳнат муҳофазасини бошқаришнинг ягона тизимини» ишлаб чиқади, уни касаба уюшмаси Марказий қўмитаси билан келишади ва концерн корхоналарида жорий этади;

— раҳбар ходимлар ва бош мутахассислар ўқувини, ўқув тугагач эса улар меҳнатни муҳофаза қилиш нормалари ва қоидаларини, техника хавфсизлиги йўриқномаларини қай даражада билишлари текширилишини ташкил қилади; — меҳнатни муҳофаза қилиш норматив-техника ҳужжатлари рўйхатини тузади ва уларга амал қилинишини таъминлайди;

— касаба уюшмаси Марказий қўмитаси билан биргаликда корхоналарнинг бирида меҳнатни муҳофаза қилиш борасида тўпланган иш тажрибасини ўрганади ва ижобий тажрибани оммалаштиради;

— касаба уюшмаси Марказий қўмитаси меҳнат техник инспекцияси билан келишиб, ҳар бир корхона бўйича меҳнатни муҳофаза қилиш юзасидан тузилган битимни тасдиқлайди;

— касаба уюшмаси Марказий қўмитаси билан биргаликда меҳнатни муҳофаза қилиш ишларини намунали ташкил этиш юзасидан танлов ўтказиши ва йил охирида унинг якуларини чиқаради;

— касаба уюшмаси Марказий қўмитаси билан биргаликда санитария-маиший бинолар ва қурилмаларнинг ҳолатини, ишловчилар даволаш-профилактика таомлари, махсус сунт, шахсий ҳимоя воситалари билан қандай таъминланаётганликларини текширади, камчиликларни тугатиш чораларини кўради.

Касаба уюшмаси Марказий қўмитаси:

— касаба уюшма қўмитасининг меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакилларини ўқитади;

— корхоналарда меҳнат шарт-шaroитларига ва меҳнатни муҳофаза қилишга рияз этилиши жамоат назоратида бўлишини таъминлайди.

VI БЎЛИМ.

ИШЛОВЧИЛАРНИ СОЦИАЛ ЖИҲАТДАН ТАЪМИНЛАШ

Концерн корхоналар маъмуриятлари билан биргаликда қуйидаги мажбуриятларни ўз зиммасига олади:

— кимё комплекси корхоналари меҳнаткашлари учун уй-жой қурилишида улушдошлик асосида иштирок этиш;

— уй-жойларни, социал-маданий-маиший муассасаларни, коммунал корхоналарни капитал ва бошқа турдаги ремонтлар қилиш, ҳудудларни ободонлаштириш режаларини бажариш;

— таъбиот ускуналари сотиб олиш ва тиббий кўриклар ўтказиш. Бу кўриклар натижаларини зарур тадбирлар кўриш учун ишловчиларга ёки уларни даволовчи шифокорларга маълум қилиш;

— умрбод суғурта қилишни кўзда тутиш.

Ишловчи меҳнатда жароҳатланиш оқибатида ҳалок бўлган ҳолларда нафақаларнинг қуйидаги турларини тўлаш:

— пенсияга чиқиш вақти етмасдан ҳалок бўлган кишилар оиласига;

— боқувчидан маҳрум бўлинган ҳолларда;

— ишлаб чиқаришда ногирон бўлиб қолган шахсларга. Корхоналарда ишловчи барча кишилар айирбошлаш асосида бир хил миқдорда мол оладилар.

Жойларда меҳнаткашларга тушлик учун камида 5 сўм миқдорида компенсация тўланади, тўнги сменаларда улар бепул овқатланадилар.

Корхоналар ходимлари ёрдамчи ҳўжаликлар етказиб берадиган ёки бошқа ташкилотлардан олинadиган сабзавот, мева, гўшт, сут махсулотлари ва асал билан таъминланадилар.

Ишловчиларга жамоат транспортида юриш ҳақини тўлаш кўзда тутилади.

Пенсияга чиқаётган ходимларга уларнинг стажига ва корхона қанча даромад олганига қараб пулли нафақа тўланади.

Ишламайдиган пенсионерларга, 1,5 ёшдан 3 ёшгача бўлган болани парваришлаш таътилидаги аёлларга моддий ёрдам берилди.

Кўп болали оилаларга, ёлғиз оналарга қўшимча тўловлар, тармоқ ишчи ва хизматчилари мажбурий тиббий суғурта қилиниши учун маблағ ажратилади.

VII БЎЛИМ. ВАКИЛЛИК

Меҳнаткашлар манфаатларига дахлдор масалалар муҳокама қилинаётганда Ўзбекистон давлат кимё концерни Кенгашида касаба уюшмаси номидан касаба уюшмаси Марказий қўмитасининг раиси, у йўқлигида эса, раис ўринбосари; касаба уюшмаси Марказий қўмитаси Раёсатида Ўзбекистон давлат кимё концерни Бошқарувининг раиси, у йўқлигида эса, унинг биринчи ўринбосари иштирок этади.

VIII БЎЛИМ.

КАСАБА УЮШМАСИ ФАОЛИЯТИ КАФОЛАТЛАРИ

Мазкур битим имзоланганидан сўнг касаба уюшмасининг аъзоси бўлган ҳар бир ходим ишга кириш шarti сифатида Ўзбекистон давлат кимё концерни таркибидаги корхона, ташкилот касаба уюшмаси аъзоллигида қолади.

Корхона маъмурияти ходимлар иш ҳақидан касаба уюшмасига аъзолик бадаллари ушлаб қолади ва ўз фаолиятидан тушган маблағнинг 3 фоизгача бўлган қисминини касаба уюшмаси эҳтиёжлари учун ажратади.

Ўзбекистон давлат кимё концерни корхоналар маъмуриятлари касаба уюшма қўмиталарини иситиладиган ва ёритиладиган бинолар, телефон алоқаси ва мебель, автотранспорт, ёзув-чизув ашёлари ҳамда касаба уюшмаси фаолияти учун зарур бошқа моллар билан бепул таъминлаш тўғрисида қабул қилган қарорларни қўллаб-қувватлайди.

Жамоатчилик асосида касаба уюшмаси лавозимига сайланган ходимларга ҳар ҳафтада муайян миқдорда бўш соатлар ажратилади ва бу соатлар учун ҳақ тўланади:

Корхона ходимлари сони	ажратиладиган вақт
100 кишигача	3 соат
100—200 киши	5 соат
201—300 киши	7 соат
301—400 киши	9 соат
401—550 киши	12 соат

Корхона ва ташкилотлар касаба уюшма фаоллари бўлган, касаба уюшма ташкилотлари уюштирган семинарларга ва касаба уюшма ходимлари тайёрлаш курсларига тақлиф қилинган ходимлар малака ошириш ўқув таътилига (йилига 1—2 марта 5 кундан) чиқиш ҳуқуқига эга.

Мазкур битимда қамраб олинган, лекин кўзда тутилган барча ҳуқуқ ва имтиёзлари таъминланмаган ҳар бир ходим шахсан ўзи ёки ўз корхонаси касаба уюшмаси қўмитасининг вакили орқали ҳар қандай шикоят билан мурожаат қилишга ҳақли.

IX БЎЛИМ.

КАСАБА УЮШМАСИНИНГ МАЖБУРИЯТЛАРИ:

Меҳнаткашлар саломатлигини тиклаш учун шифохоналарга буюртманома асосида берилadиган йўлланмалар норматив миқдорини таъминлаш.

Касаба уюшмаси ва социал суғурта бюджетларидан оқилана фойдаланишда амалий ва методик ёрдам кўрсатиш.

Ҳар бир корхона билан келишилган дастур асосида спорт спартакиадалари, бадий ҳаваскорлик танловлари ўтказиш ва голибларни рағбатлантириш.

Бошлангич касаба уюшма ташкилотлари билан бозор муносабатларига ўтиш даврида уларнинг ролинини ошириш юзасидан семинарлар ўтказиб туриш.

Касаба уюшмаларининг ҳуқуқлари, меҳнатни муҳофаза қилиш, пенсия таъминоти тўғрисида ва бошқа қонунларни тайёрлашда ва чиқаришда фаол иштирок этиш.

Корхоналар касаба уюшмаси қўмиталари ва раҳбарлари билан биргаликда 1992 йилда болалар ёзги соғломлаштириш кампаниясини тайёрлаш ва ўтказиш.

Зурурат туғилганда корхоналар, касаба уюшма қўмиталарига молиявий ёрдам кўрсатиш.

Касаба уюшмаси ўз зиммасига қуйидаги мажбуриятларини олади:

— «социал шериклик»ни қўллаб-қувватлайди, яъни битим амал қиладиган даврда ўз аъзоларини иш ташлашга жалб этмайди ёки улар ишни тўхтатишига рухсат бермайди;

— санаторий-профилакторий объектлари, маданият ва техника Саройлари, спорт комплекслари даромадидан солиқ олишини бекор қилиш масалаларини ҳал этишда фаол иштирок этади.

X БЎЛИМ.

ХУЛОСА

Битим бир йил муддатга тузиляпти ва томонлар имзоланганидан кейин кучга киради.

Битим тузилаётганда корхоналар, концерн ва касаба уюшмаси ўртасида пайдо бўлган ихтилофлар муҳокама учун тақдим этилган кундан бошлаб икки ҳафта ичида ҳал қилинади. Ихтилофлар баённомаси касаба уюшмаси Марказий қўмитаси Раёсатида ва концерн Кенгашида эълон қилинади.

Ўзбекистон давлат кимё концерни бошқарувининг раиси
М. МИРХУЖАЕВ.
Санoатнинг кимё тармоқлари ходимлари касаба уюшмаси
Марказий қўмитасининг раиси
Н. ҚОСИМОВ.

Аҳолат тарозиси

КАСАБА уюшмалари Наманган вилоят кенгаши масъул ходими Юнусбой Юсупов билан Чуст районидagi «Коммунизм» давлат хўжалигининг Гова қишлоғига етиб келганимизда кун тушдан оққан эди. Биринчи учратган кишимиз хўжалик директори Ҳамидулло Қодирхонов бўлди.

— Ҳа, Саодат опа билан Темиралли акаларга қийин бўлди, — деди у ўйчан бош чайқаб. — Йигирма икки ёшли йигитнинг ўлими ҳақидаги чин хулоса ҳамон чиқарилгани йўқ. Мана беш йилки, қишлоғимиз бетинч, чунки ота-она ўғлининг қотили деб ҳисоблаётган кишилар ҳам шу ерда яшашади. Икки оила ит-мушук бўлиб яшаб келишмоқда. Лекин Инсавалининг қотили ҳануз аниқлангани йўқ. Мен воқеаларнинг боришидан тўлиқ хабардор эмасман; яхшиси Мирзараҳмоновларникига бора қолайлик.

Говада талабалик йилларимда бир бўлган эдим, аммо қишлоққа кирмаган эканман. Киноларда кўрганимдек, торгина йўллар. Улар бўйида сув оқадиган ариқ вазифасини ўтайдиган тошлардан тикланган деворлар кўзга ташланади. Баъзи оилалар темирдан дарвоза қуришган, бошқаларида оддийгина бир тавақали эшиклар. Йўл юзасидаги қиррали тошлар оёқларга қаттиқ-қаттиқ ботади. Хўжалик директори олдинда йўл бошлаб боради.

Она эчидоси

— Мана шу ҳовлида Темиралли ака ва Саодат опа оиласи яшайди, — деди у тош пиллапоялар билан кўтариладиган эшик яқинига келганимизда. — Ҳозир далада ишлар бошлангани йўқ. Чол-камбир ҳам уйда бўлишса керак.

Директорнинг гапи тўғри чиқди. Қотмадан келган, куёшда хўп куйган, ташвиш-ғам юз-кўзларидан билиниб турган олтиш ёшлардаги киши бизни кутиб олди.

— Инсавалининг оталари Темиралли ака, — таништирди директор.

Уларнинг биридан қадди эрта букилиб қолган аёл чиқиб сўради. У Темиралли аканинг умр йўлдоши, газетага мактуб йўллаган Саодатхон ая эканлар. Янги қурилган уйнинг даҳлизида хонтахта атрофидаги сўхбатимиз салкам уч соат давом этди. Энг кўп она — Саодат ая гапирди, у гапираркан, кўзларига дув-дув келаётган ёшларини тўхтата олмас, баъзан бўғзига алланарса тиқилгандек тўхтаб, ўзини босиб, чойдан хўплаб оларди. Темиралли ака, фарзандлари ора-орада онанинг гапларини тўлдириб туришди.

...Воқеа, уларнинг айтганлари бўйича, шундай бўлган эди. Бундан беш йил муқаддам — 1987 йилнинг 17 августида уларнинг 22 ёшли ўғиллари Инсавали ўз ишига — новвойхонага кетаётган пайтда шу қишлоқда яшовчи мактаб директори Икром Шаропов, унинг ўғли Илҳом, куёви Қобил Мирзаолимовлар унинг йўлини тўсишган. Машинага мажбуран босиб, оғзига латта тиқиб, қишлоқнинг юқоридаги Садазор деган жойга олиб бориб, ўлдириш ниятида қон чиқмайдиган қилиб уришган ва тепишган. Атрофда бегона одамлар пайдо бўлишгач, Инсавалини яна машинага босиб, лагерга (И. Шаропов ўша пайтда лагер директори ҳам эди) олиб келишади.

Бу ерда ҳам улар энди қийноқларни бошламоқчи бўлганларида шу ерлик Х. Қодирхонов, Т. Баязов, И. Оқмирзаевлар бунга имкон бермаганлар. Инсавали жон ҳолатда уларга ялиниб, мени кўтаринглар, мени ўлдириб қўйишади деган. Гувоҳлар қотилларнинг йўлини тўсиб, Инсавалининг тоғ йўли орқали уйига кетишига кўмаклашишган. Қотиллардан калтак еб, ҳаммаёғи эзилиб кетган йигит жон ҳолатда уйига етиб келган ва зўрға тоқнинг тагидаги супа устига чўзилиб қолган...

— Боламнинг юз-кўзлари соппа-соғ бўлса ҳам, унинг аҳволи оғир эди, — дейди Саодатхон ая. — У зўрға қийналиб туриб, мени Икром, Илҳом, Қобил ёмон уришди, одам бўлмайман, дея олди. Мен дод деб, унинг устига ўзимни отдим. У ҳушидан кетди. Бироздан кейин қишлоқ кенгаши раиси В. Тожиев ва қишлоқ шифохонаси врачлари Р. Топволдиевлар кириб келишди. Боламни ичкарига олиб киришиб кўришди. «Ҳаҳ, шунга ҳам шунчами, болангизга икки пилла чой берсангиз яхши бўлиб кетади», деди. Унинг гапларини врач ҳам тасдиқлади. Аммо ўша пайтларда ҳаёт бўлган саксон ёшли отам «Боланинг оғзидан қон оқиб ётибдию, қандай одам бўлади», деб унинг аҳволи оғирлигини тасдиқлади...

Шундан кейин Инсавалини Чуст район шифохо-

насига олиб боришган. Кечқурун Икром Шаропов хотини билан Темиралли аканинг уйига келиб ўғлининг менинг 12 яшар ўғлимни зўрлабди, дея даъво қилган. Шифохонада ётган Инсавалининг аҳволи эса кундан-кунга ёмонлашарган. Уни биров яхшилаб текширмаган, ҳатто рентгенга ҳам солишмаган. Шу тўрт кун ичида унга бир марта укол қилишган ва бир дона дори беришган, холос. Темиралли аканинг илтижоларига қарамасдан, Инсавали экспертизадан ўтказилмаган.

— Тўртинчи кунни ўғлим, ота, оғзимдан қўланса ҳид келаяпти, бир амаллаб, мени Наманганга олиб боринг, — деди. — Темиралли ака хаёлларини тўплай олмасди. Унинг милклари ҳам қорая бошлаган эди. Худонинг зори билан 22 август кунни, калтаклангандан кейин беш кун ўтгач, ўғлимни Наманганга экспертизага олиб бордик. У ерда болангизнинг ҳаммаёғи яхши деб чиқарди-лар. Аммо Инсавали ташқарига чиқиши билан, ётиб қолди, бошига зўрға костюмни буклаб солишга улгурдим. Шундан кейингина уни «Гўзал» шифохонасига юборишди. Операция қилишди, ичаклари ёрилиб, ириб кетган экан. 23 август кунни ўғлим рози-ризолик сўради. Дод дедим, ўлмайсан, тузаласан, дедим. У менга маъюс қараб, бошини аста қимирлатди. 29 август кунни вафот этди.

Инсавалининг ўлими олдидан унинг тилидан ёзилган тушунтириш хатида (унга участка инспектори ва Инсавалининг отаси, тоғаси қўл қўйишган) бўлиб ўтган ишлар ҳаммаси аниқ ва равшан ёзилган. Лекин Инсавали Садазордан кейин лагерга олиб келиб, яна уришмоқчи бўлганларида ўзини кўтқариш учун меҳмонхонанинг айвонидан ташладим, деб айтмаган эди. «Балкондан ташладим», деган гап кейинчалик бошқа қўл билан тушунтириш хатида қўшимча қилинган. Тушунтириш хатидаги пастдан 11-қаторга киритилган ана шу қўшимча кейинчалик ишнинг бутунлай бошқача талқин қилинишига олиб келган. Ёки Инсавалининг ўлимини калтаклар эмас, балки саккиз метр баландликдан ташлагандаги жароҳат келтириб чиқарган, деган ёлғон фикр келиб чиққан, «Балкондан ташладим», деган сўзларни ёзмаганлигини участка инспектори ҳам тасдиқлайди, бу сўзларнинг қўл қўйиш пайтида йўқлигини ота ҳам, тоға ҳам яхши билишади...

Утган беш йил мобайнида бу «иш» Чустда, Тўрақўрғонда, Наманганда, Фарғонада кўрилди, далилларнинг етарли эмаслиги учун «ёпилди». Аммо онанинг юраги алдамайди, у ўғлининг калтак азобидан ўлганлигини жуда яхши биларди. Шунинг учун ҳуқуқ-тартибот органлари «иш» ни «ёпиб» архивга топширмоқчи бўлганларида, уни қайтадан «очтираверди». Ана шу ўтган беш йил ичида «иш» жуда кўп қўлга ўтди, аммо яъни айбдорлар аниқланмади, улар жазосини олмади. Саодатхон ая, Темиралли аканинг Тожкентга, Наманганга, Фарғонага қатнайвериб, товонлари тешилди. Бор-бурдларини йўлга сарфлашди. «Иш»ни Фарғона вилоят ички ишлар бошқармасининг терговчиси Нуриддинов 1990 йилнинг 9 январида «Қотил топилгунга қадар жиноят иши ҳаракатдан тўхтатилсин», деб сўнгги марта «ёпди». Шундан кейин она республика Президентига ариза билан мурожаат қилди. «Иш» яна «очилди» ва яна Фарғонага юборилди, у энди вилоят ички ишлар бошқармасининг катта терговчиси Валентин Намга топширилди...

Уртадаги чойлар совиб қолган, ўтирганларни қандайдир ўзгача титроқ тутган эди. Онанинг ҳикояси ҳар бир виждонли кишининг юрак-бағрини эзиб юборадиган даражада оғир эди. Унинг ҳикоясини тинглар эканман, ҳали ораимизда виждонини, имонини йўқотган одамлар анчагина эканлигини афсуслар билан тан олишга мажбур бўлдим. Ахир Инсавалининг калтакланганлигини билиб туриб, нега қишлоқ кенгашининг раиси, врач, Чустдаги шифокорлар, шу иш билан шуғулланган ички ишлар ходимлари жадалроқ қимирламадилар. Экспертиза ўша кунни бўлмаса, эртасига ўтказилганда ҳам ёки бўлмаса рентгенга солиб кўрилганда ҳам, ичаклар ёрилганлигини билиш, дарҳол операция қилиш, Инсавалини сақлаб қолиш мумкин бўларди-ку. Буни мен эътиборсизлик дея олмайман, бу жиноят!

— Ука, дадаси билан беш йил ичида бормаган идорамиз, кирмаган эшигимиз қолмади, — дейди Саодатхон ая. — Республикадаги обрўли газеталарга ариза билан мурожаат қилганимиз, афсуски

улар аризамизни ўша бизни овора қилаётганларнинг қўлларига юборишди. Улар эса икки энлик хат билан қутулишди. Мен ўзи ҳамма нарсадан юз ўгирган, ҳақиқатнинг борлигига ишонмай қўйган эдим. «Ишон»нинг саҳифаларида инсоннинг тақдирига кенг ўрин берилаяпти, уларни ўқиб туриб, кўнглимда бир илинж уйғонди ва дадаси билан маслаҳатлашиб, ариза эзиб юборган эдим. Бизни йўқлаб келганингиз учун раҳмат.

Темиралли аканинг уйдан чиққач, қишлоқ кенгашининг раиси Ваққосхон Тожиев билан суҳбатлашдик.

— Буларнинг жанжалидан тоқатим тоқ бўлди, ҳуқуқ органлари ким айбдор, ким айбсиз аниқлаб беришганда эди, тинчиган бўлардик. Ахир орадан беш йил ўтди, буни аллақачонлар ҳал этса бўларди, агар И. Шаропов айбдор бўлса, қамалиб ҳам келган бўларди. Мен ўшанда қўлимдан келганини қилдим, врачни олиб бордим, участка инспекторига хабар қилдим. Тўғри, эрига қишлоқ кенгашига олиб келганимизда, милиция билан ўзим гаплашардим, деганман. Булар ўшандан бери тинмай ёзишади. Уғли уч кишидан қочман деб 7—8 метрдан ўзини ташлаб юборган бўлса...

— Шароповнинг куёви Қобилни 17 август кунни эрталаб велосипедда шошилиб кетаётганини кўрганман, — дейди лагер қоровули Собиржон Салимов. — У, балиққа кетяпман, меҳмон келаркан, деди. Мен ишондим, чунки у чиндан ҳам балиқ овлаб турарди. Қайтиб лагерга борсам, тўполоннинг устидан чиқдим. Бирор соатлардан кейин Шароповнинг машинаси қишлоққа тезлик билан ўтди. Рулда унинг ўзи, ичида бошқа одамлар ҳам бор эди. Темиралли меҳнаткаш одам, мен ҳеч қачон Шароповнинг ёш ўғли бадном қилинганлигига ишонмайман. Ҳеч қачон камбағал бундай қилмайди...

Мен бу гапларнинг ҳақиқатга қанчалар яқин эканлигини аниқламоқчи эмасман. Бу терговнинг иши, қолаверса, уларнинг виждонига ҳавола. Менинг эндиги ишим Фарғонага бориб, катта терговчи билан суҳбатлашиш эди. «Андижон — Фарғона» йўналишидаги автобусларнинг тонги рейсида Фарғонага жўнадим. Бир ярим соатлик йўл кўйи Саодат аянинг изтироблари, унинг тажрибали ҳуқуқшунослардек ҳар бир воқеани мантиқан таҳлил қилиши кўз олдимга келаверди. «Агар ўғлим ўша беъмани ишни қилган бўлса, нега Шаропов уни милицияга топширмади? Нега менинг ўғлимни бешинчи кунни экспертиза қилишдию, Шароповнинг ўғлини Инсавалининг аҳволи оғирлашиб, кунни битиб қолгани аниқ бўлиб қолгач, тўртинчи кунни кўришди? Уғлимнинг тилидан ёзилган тушунтириш хатида «Балкондан ташладим», деган сўзларни кейин қўшиб қўйишган, буни ким қилган? Тоғлик онанинг бу саволларига жавоб беришга ўша кунни ҳам ожизлик қилдим, бугун ҳам жавоб топа олмасдим...

Фарғона вилоят ички ишлар бошқармасининг навбатчи милиционери мени матбуот гуруҳи катта йўриқчиси, милиция майори Муҳаммадрасул Кимсанбоев билан учраштириб қўйди. У билан ойнаванд хоналардан бирига кириб бордик. Бу ерда суҳбат авжида эди. Терговчилар олиб бораётган ишлари юзасидан фикр алмашардилар. Юқорида ўтирган, оддийгина кийинган корейс йигитини дарҳол танидим, бу ўша мен қидириб келган ички хизмат майори Валентин Анатольевич Нам эди. У «Гова» сўзини эшитгач юзлари тундлашди, бошини сарак-сарак қилди.

— «Иш» менинг қўлимга ўтган йилнинг май ойида келиб тушган, — деди у соғ ўзбек тилида, — жуда ҳам чигал масала. Шунинг учун ҳам ўтган беш йил ичида у кимнинг қўлига тушган бўлса, мураккабланидан чуқур кириб боришга ҳаракат қилмаганлар. «Иш»да ҳамкасбларимизнинг ҳам, врачларнинг ҳам ўтакетган совуққонлиги яққол кўзга ташланиб турибди. Салкам бир йил ичида нима қилдингиз деб сўрамоқчисиз, ҳаммасини айта олмайман, буни прокуратура терговидан кейин айтиш мумкин. Аммо «иш»ни бир четга ташлаб қўйганим йўқ. Наманганга, Чустга, Косонсойга, Говага ўн мартадан кўпроқ бориб келдим, керакли одамларни сўроқ қилдим, ҳужжатларни текширттирдим. «Иш»ни назаримда анча тўғри йўлга солиб қўйдим. Бугун Наманган вилоят прокуратурасига юбордим, энди қолгани уларнинг иши. Сизни хурсанд қилиш учун битта нарсани айтиб қўйишим мумкин: ўша марҳумнинг ўлими олдидан ёзилган тушунтириш хатидаги бутун «иш»ни бошқа йўлга буриб юборган «Балкондан ташладим», деган сўзларни қўшиб қўйган одамни топдим. У ички ишлар ходими экан...

Менинг елкамдан тоғ қулгандай бўлди, беихтиёр Темиралли ака ва Саодат аяларнинг мамнун юзлари кўзимга кўрингандай бўлди. Инсавали ўзини ташлаб юбормаганлиги рост бўлса, демак унинг ўлимига бошқа нарса сабаб бўлган. Терговчининг, агар шунча баландликдан одам ташласа, албатта суякларини синган бўларди, Инсавалининг эса ҳамма суякларини соғ, деган гапи ҳам бу фикрни мустаҳкамлайди. Энди ҳалол, пок, ҳақиқий хулосани чиқариш навбати Наманган вилоят прокуратурасига. Темиралли ака ва Саодатхон аяларга эса умид ва сабр-тоқат тилайман.

Узоқбой САКСОНБОВ,

Андижон — Наманган — Фарғона — Андижон.

Саволларга Ўзбекистон Республикаси Колхозлар Кенгаши раисининг биринчи муовини Солижон Дадабоевич САЛИМОВ жавоб беради.

Пойтахт шаҳарларга бир кунлик хизмат сафари ҳаражати учун қанча тўланади? Бу каби хизмат сафари ҳаражатларини тўлаш учун бирор асос ёки қонун борми? Агар шундай қонун бўлса, жамоа хўжалиги раҳбарлари умумий йиғилиш ўтказиб, уни ўзгартира оладими?

**Т. Тожибоев,
А. Бобоназаров,
В. Бойматов.**

**Сирдарё вилояти Боёвут
районидаги «Коммунизм» жамоа
хўжалиги.**

Сизнинг саволларингиз хусусида қуйидагиларни маълум қиламиз.

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 29 январдаги 22-Ф сонли фармойишига асосан 1992 йилнинг 1 январидан бошлаб Москва, Санкт-Петербург ҳамда собиқ иттифоқ республикаларининг пойтахтларига 50 сўм миқдорда, республикамиз вилоятлари ва районларига 40 сўм миқдорда (йўлқира ва меҳмонхона ҳаражатидан ташқари) сафар ҳаражати тўланмоқда.

2. Жамоа хўжалиги бошқаруви амалдаги қонунларга асосланган ҳолда жамоа хўжалиги аъзоларини ва бошқа хизматчиларни сафарга жўнатади ва сафар ҳаражатларини тўлайди. Уқиб даврида эса ўртача ойлик иш ҳақи сақланади.

Биз давлат хўжалиги томонидан қурилган кооператив уйларда яшаймиз. Шунинг учун ҳар йили уй ҳақини 500—1000 сўмгача тўлаб келамиз. Қишлоқ шўроси бизлардан уй солиғини олишга ҳақи борми?

**Х. Бобоев,
Тошкент вилояти, Бекобод районидаги
Ойбек номли давлат хўжалиги ишчиси.**

Сиз хатингизда айтган 500—1000 сўмлик тўловларни қайси солиғу маиший хизматлар учунлигини аниқ айтмагансиз. Агар давлат хўжалиги турган уйингизни шахсий мулк қилиб берган бўлса, уйнинг қийматини бир неча йил давомида сизнинг меҳнат ҳақингизнинг маълум қисмидан ушлаб ундириб боради.

Бизлар жамоа хўжалигида оилавий звено бўлиб ишлаймиз. 1991 йил апрель ойидан бошлаб тоvon пули ойлигимизга қўшиб берилаётган эди. Сентябрь ойидан бошлаб терган пахтамининг бир килограммига 40 тийиндан ҳақ олдик. Лекин жамоа хўжалиги куз ойларига меҳнат ҳақи бўлмагани учун бизга тоvon пулини тўламади. Шу тўғрими?

**Дилбар Сундарова,
Самарқанд вилояти,
Иштихон районидаги Ж. Маҳмудов
номли жамоа хўжалиги.**

Ўтган йили пахта теримида ҳар бир килограмм терилган пахта учун режада белгиланган 6—8 тийин ўрнига хўжаликлар 40 тийин ва ундан ҳам ошириб ҳақ тўладилар. Шунинг учун пахта йиғим-терими пайтида

хўжаликлар тоvon пулини бермасликлари мумкин. Бу хўжаликнинг иқтисодий шароитидан келиб чиқиб белгиланади.

Биз ўтган йили давлатга 80 килограмм пилла топшириб, 2000 сўм пул олдик. Давлат хўжалиги маъмурияти иш ҳақимизнинг 55 фоизини бериб, 45 фоизини олиб қолибди. Ахир қандай асосга кўра 45 фоизини олиб қолишади?

Кейин қизим Гулноза Мирзаева 1991 йили 18 ёшга тўлиши билан давлат хўжалиги маъмурияти унга бериладиган 40 сўмлик тоvon пули ва кийим пулларини тўхтатиб қўйди. Нега десам «қизингиз мактабни тугатган, 18 ёшга тўлган, энди ишчи бўлди» дейишди. Шу тўғрими? Ёки бизнинг давлат хўжалигига тоvon пули тўлаш ҳақидаги барча қонунлар етиб келмадимикан?

**Эшмурод Мирзаев,
Қашқадарё вилояти Чироқчи
районидаги «Қалқам» давлат
хўжалиги, Гангар қишлоғи.**

Пилла етиштиришдаги иш ҳақи бўйича саволингизга аниқ жавобни ҳисоб-китобларга асосланган ҳолда «Қалқам» давлат хўжалигининг бош иқтисодчисидан олишингиз мумкин.

Кейинги сўровингизга келсак, нарх-навонинг кўтарилиб бориши туфайли ишчи-хизматчилар, болалар ва бошқа меҳнатқашларнинг ижтимоий жиҳатдан муҳофаза қилиш учун тоvon пули тўлаш ҳақидаги собиқ СССР Давлат меҳнат қўмитасининг 1991 йил 5 апрелдаги № 385-АН 10-В сонли кўрсатма хати ҳамма жамоа ва давлат хўжаликларида тарқатилган. Сизнинг фарзандингизга ҳам тоvon пули тўғри берилган. Қизингиз Мирзаева Гулноза 18 ёшга тўлганлиги муносабати билан унга тоvon пулини тўлаш тўхтатилгани ҳам юқорида эслатилган кўрсатма хатга асосланган.

Жамоа ва давлат хўжалиги томонидан стипендия оладиган талабалар стипендияни 6 ойда бир марта олади, дейишмоқда. Биз ҳозирги иқтисодий оғир шароитда пулдан қийналяпмиз. Шунинг учун стипендияни ҳар ойда ўзим ўқийётган дорилфунундан олиб туришнинг йўли борми? Яна талабаларга купонлар қай миқдорда берилишини ҳам билишни истардим.

**М. Эшматов,
ТошДАД толиби.**

Сиз жамоа ёки давлат хўжалиги томонидан бериб туриладиган стипендиянгни ҳар ойда олиб туришни истасангиз ўзингиз ўқийдиган дорилфунун маъмуриятига стипендиянгни ой сайин бериб туришлари ҳақида ариза топширсангиз кифоя.

Талабалар ўзлари олаётган стипендияларининг 100 фоизи миқдорда купон билан таъминланадилар.

Фуқароларни жамоа хўжалиги ва бошқа қишлоқ хўжалиги кооперативларига қарашли уйлардан турар жой билан таъминланишда имтиёзлар мавжудми?

**Б. Ҳамдамов,
Фарғона вилояти.**

Бошқа қишлоқ хўжалик кооперативлари фуқароларни ана шу кооперативларнинг уйларидан турар-жой билан таъминлашда жамоа хўжаликлариникига ўхшаш ҳуқуқларга эгадирлар.

Фуқароларни жамоа ва кооператив хўжалиги уйларидаги турар-жой билан таъминлашнинг хусусиятлари Ўзбекистон Республикаси уй-жой қонунининг 47-моддасида тўла-тўқис келтирилган.

Фуқароларнинг жамоа хўжалиги уйларидаги турар-жой билан таъминлашда жамоа хўжалиги колхозчиларни, жамоа хўжалигида меҳнат шартномаси бўйича ишлаётган кишиларни ҳамда жамоа хўжалиги уйларида турар-жой бериладиган бошқа фуқароларнинг уй-жой шароитларини яхшилашга муҳтож деб топишда уларга имтиёзлар бериш ҳуқуқига эгадирлар. Жамоа хўжалиги аъзолари ва бошқа ходимлар тегишли аҳоли пунктида доимий яшаб келаётганидан қатъий назар уй-жой шароитларини яхшилашга муҳтожлар ҳисобига киритилиши ва жамоа хўжалиги уйларидаги турар-жой майдони билан таъминланиши мумкин.

Айрим юқори малакали мутахассисларга ва бошқа ходимларга уларнинг ўз меҳнатлари билан қўшган улушларини ҳисобга олиб, шунингдек, жамоа хўжалигига ишга таклиф этилаётган кишиларга хўжалик уйларидаги турар-жойлар навбатдан ташқари берилиши мумкин.

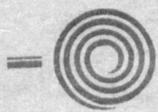
Жамоа хўжалиги уйларидаги турар-жой майдони қонунда кўрсатилган нормадан ошириб ҳам берилиши мумкин.

Фуқароларни жамоа хўжалигининг уйларидаги турар-жой билан таъминлашнинг ушбу моддада кўзда тутилган имтиёзли шароитларини белгилаш ҳақидаги, шунингдек фуқароларни навбатдан ташқари турар-жой билан таъминлаш учун ажратиладиган уй-жой майдонининг миқдори ҳақидаги қарорлар колхозчиларнинг умумий йиғилишида ёки вакиллар йиғилишида қабул қилинади.

Жамоа хўжалигида вақтинчалик иш йўқлиги учун ишламаётган аёлларга тоvon пули тўланмаслиги тўғрими?

**Рўзигул Қўзибоева,
Улмасой Тожибоева,
Сирдарё вилояти, Боёвут
райони «Коммунизм» жамоа
хўжалиги.**

Вақтинчалик ишламайдиган жамоа хўжалиги аъзоларига тоvon пули бериш ёки бермаслик жамоа хўжалиги бошқарувининг иқтисодий имкониятига боғлиқ.

БИРДАМЛИК ЖАМҒАРМАСИ

БОШИГА фалокат тушганларни ижтимоий сугурта жамғармаси ташкилотларидан ташқари касабани уюшмалари томонидан ҳам қўллаб-қувватлаш мумкинми? Давлат муассасалари вилоят ходимлари тармоқ касабани уюшмалари кўмитасининг VI пленумида бу масала ижобий ҳал этилиб «Бирдамлик жамғармаси» тузилган эди.

Идора ва ташкилотлар ихтиёридаги фойдаланилмасдан қолиб кетаётган маблағларнинг арзимас улушини ўтказиш ҳисобига тўпланаётган хайрия жамғармаси ҳисобидан ҳозирдаёқ бир катор табиий офатдан жабрланганларга, мадад берилди. Чунинчи, ўтган йил охирида уйига ўт тушган уч оилага 300 сўмдан 500 сўмгача ёрдам кўрсатилди. 1992 йилнинг январь ойида Поп районининг Уйғурсой, Санг ва Тўда кишлоқларида юз берган zilзиладан зарар кўрганлар учун ҳам ёрдам пули ажратилди. Бу маблағ энг зарур озик-овқат маҳсулотлари сотиб олиш учун рўйхат асосида тарқатиб берилди.

ЎҚИТУВЧИЛАР малакасини ошириш билимгоҳи ҳамда муаллимлар дорилфунуни қошидаги санаторий-профилакторийлардан унумли фойдаланилмоқда. Муаллимлар малакасини ошириш билимгоҳида ҳар йили 1400 киши ўз касб маҳоратини такомиллаштирибгина қолмай, бир сизра соғломлаштириш кўригидан ҳам ўтказилапти. Улар йўлланмалари асосида бепул овқатланиш билан бирга зарур топилганлар тўлиқ муолажа босқичини ўтаяптилар.

Дорилфунун қошидаги соғломлаштириш тармоғида ҳам йилига 1400 йигит-кизи ўқишдан ажралмаган ҳолда бепул овқатланиб саломатлигини тиклаб олмақда. Ўтган йилнинг ўзида бу мақсад учун 404 минг сўм маблағ сарфланди. Бундан ташқари, тармоқ касабани уюшмалари кўмитаси орқали бемор кишилар учун 75321 сўмлик парҳез таомлар учун патта тарқатилди.

Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ,
Наманган шаҳри.

ТАДБИРКОРЛАР касабани уюшмаси сифат жиҳатдан янги ташкилот. У бозор муносабатларига ўтилиши жараёнида туғилди. Ташкилотга аъзо бўлган ҳамюртларимиз янги шароитда нималарга қодир эканликларини намойиш этмоқдалар. Янги тузилган касабани уюшмаси ташкилоти тадбиркорларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини муҳофаза этиш, уларни социал жиҳатдан ҳимоялаш йўлида қизгин фаолият кўрсатмоқда. Шаҳрихон район ва шаҳар тадбиркорлари касабани уюшмаси кўмитаси раиси Қудратилла Сайдуллаев билан суҳбатимиз давомида янги ташкилот бажараётган ишлар ҳақида тўлароқ тасаввур ҳосил қилдик.

ТАДБИРКОРНИНГ ЙЎЛИ ЁРУФ

— Бугунги кунда «тадбиркор» деган сўз ҳаммага таниш. Лекин бу ҳақда ҳар кимдан ҳар хил фикр эшитяпмиз. Бирови «такчиллик, кимматчиликни мана шу ишбилармонлар, тадбиркорлар келтириб чиқарди» деса, яна бирови «улгуржасига, арзон гаров ғамлаб олиб кимматига пуллашяпти» деб ёзғириб қўяди. Яна бошқаси эса «хартугул пештахталар тўлиб қолди, анчамунча ишсизлар ишга жойлашди» деб шуқур қилади. Сиз бу фикрларни қандай шарҳлайсиз?

— Менинг бир қувончим шундаки, кейинги пайтда учинчи фикр эгалари кўпайиб борапти. Ширкат, хусусий ва кичик корхоналарга нисбатан элнинг муносабати ижобий томонга анча ўзгариб қолди. Бунга асос йўқ эмас. Ўтган йили бизнинг Шаҳрихондаги 3060 киши ишлаётган ширкатлар, хусусий ва кичик корхоналаримиз 20 миллион 255 минг 700 сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди. Шуниси қувончлики, 3060 киши иш билан таъминланди. Тадбиркорликни фақат арзон олиб киммат сотувчилар деб шарҳлашса, гапнинг очиги, адолатсизлик бўлади. Сабоби, биз халқнинг миллий хунармандчилигини намоён этиб, ўзбекининг қадим обрў эътиборини қайта тиклашни асосий мақсад қилиб олганмиз.

Билсангиз, шаҳрихонликларни азалдан моҳир пичоқчилар деб билишган. Лекин ўтган йилларда миллий пичоқларни «совук» қурол деб атаб, уни тайёрлашни таъқиқлаб қўйишди. Аслида бу бир санъат-ку. Уни ясайдиган ажойиб усталаримиз бор. Шундай усталарда 25 нафарини «Хамза» ширката

тига бирлаштирдик. Худди шу ширкатда рангин жило билан қўлда тўкилаётган хонатластар ҳам тайёрланмоқда. Ширкатга Абдуғаффор Имомов раҳбарлик қилапти. У кейинги кунларда миллий касибчиликни ҳам раванак топтириш чораларини қўрапти.

«Водий» ширкатини Алишер Турдиев бошқаради. Бу ерда пайвандчилик бўйича барча турдаги ишлар амалга оширилади. Ичимлик суви келтирилади, табиий газ, иситиш тармоқлари ўтказиш, айниқса, жозибали темирсуқичак, сўри, дарвоза, симтўрларга берилаётган буюртмалар кўпайиб бормоқда. Ғўла ва тахта тишиш, гўшт, сут ва тухум тайёрлаш, иморатлар қуриш ишлари билан шу

гулланувчи ширкатларимиз фаолияти ҳам қизгин.

Хусусий ва кичик корхоналаримиз фаолияти олмосдек серкира. Улуғ ипак йўлида жойлашган Шаҳрихон кунботаридаги Камолтепа эрамининг бошларидаёқ хунармандлар шахарчаси сифатида машҳур бўлгани тарихдан маълум. Бу ерда машҳур шоир Оразий ва унинг дадаси Мулла Алихон кулолчилик санъати билан доврўф қозонган эдилар. Аммо, кейинги 70 йиллик тарихимизда Шаҳрихон кулолчилиги унутиб юборилди. Усмон Юсупов номига жамоа ҳўжалигидан Абдурахим Тўйчиев мана шу касба қайтадан жон бағишлагани бел боғлади. Кичик корхона очди. Ишлаб чиқарилаётган сопол-товок, коса, чайнак ва бошқалар қиска фурсатдаёқ машҳур бўлиб кетди.

Худойберди ака Абдуллаевнинг «Зайлизамон» корхонаси унча-мунча давлат корхоналаридан қолишмайди. Корхона шу жиҳати билан алоҳида ажратиб турадики, у олаётган фойданинг деярли ҳаммаси янги қурилиш ҳамда хайрия — саховат ишларига сарфланмоқда. Корхонада рўзғорбор 22 турда маҳсулот тайёрланмоқда. Унинг савдо растаси харидорлар билан доимо гавжум. Бу чоралар истеъмол бозори пештахталарини тўлдирди омили бўлапти.

— Яқиндагина бўлиб ўтган «Наврўз» хайрия фондига сизларнинг жамоаларингиз сингари тадбиркорлар катта ҳисса қўшдилар. Бу борада сизлар...

— Биз ҳам хайрия ва меҳр-шафқат ёрдами кўрсатишдан четда эмасмиз. Ўтган йилнинг ўзида мухтожларга 125 минг сўмлик ёрдам уюштирилди. Худойберди ака Абдуллаев эса

«Шаҳрихончи» футбол командасини моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватламоқда.

Ҳамжихатликни таъминлаш, тегишли ёрдамлар кўрсатиш, тажрибаларни кенг ёйиш, тарғибот-ташвиқот ишларини кучайтиришда касабани уюшмаси ибратли фаолият кўрсатаётир. Ўтган йили ижтимоий сугурта ажратмаси 886224 сўмга ўтди. Қасаллик варақалари учун 6590 сўм, хомиладорларга 13844 сўм тўланди. 6590 сўм суюнчи пули улашилди. Даволаниш, дам олиш йўлланмалари учун 3316 сўм ажратилди. Ижтимоий сугурта жамғармасидан ўзини қопламаган ширкат ва корхоналарга 10864 сўм ёрдам берилди. Баҳромжон Бозоров, Муҳаммаджон Абдиев, Алик Жабралиев ва бошқаларга 1000 сўм моддий ёрдам кўрсатилди. Даволаниш, дам олиш масканларига 21 йўлланма берилди. Йўлланмаларнинг 85 фоиз харажатларини касабани уюшмаси тўлапти.

Касабани уюшмасининг бошқа касабани уюшмаларидан фарқи шундаки, бизда имтиёзлар қўламини анча кенг. Масалан, қасаллик варақаси очилган кунлар учун 1—3 йилгача иш стажига бўлганларга 30 фоиз, ундан кўп ишлаганларга 100 фоиз иш ҳақи тўланади. Суюнчи пули миқдори 500 сўмга етказилган. Дафн маросимлари учун 300 сўмдан ёрдам кўрсатилади. Даволаниш, дам олиш йўлланмалари учун 85 фоиз, тадбиркорларнинг фарзандлари учун кашшофлар қароргоҳларига йўлланмалар 80 фоиз имтиёз билан берилди.

«Ўқтам», «Султон», «Наргиза», «Кулол», Хамза корхоналари тажрибалари «ойнаи жаҳон» орқали ёритилди. Оммалаштиришга арзирли тажрибалар ҳали кўп. Бу борада қалмақашлар ёрдамига умидворимиз. Илғор тажриба эл мулкига айлантирилиши даркор.

Режалар катта. Маҳсулотларни чет эл бозорларига олиб чиқиш, чет эллар билан ҳамкорликда корхоналар очиб янгиликларимиз бор. Одамларга камида 12 минг сўмликдан зиёд моддий ёрдам кўрсатилади.

Тадбиркорлар фарзандлари ёзги таътилларини қўнғилли ўтказишлари учун уларга атаб маҳсуе кашшофлар қароргоҳини очмоқчимиз. 50 ўринли парҳез таомлари ошхонаси очилиш арафасида турибди. Бу ерда парҳезда юривчилар имтиёзли, арзонгаровга овқатланишади. Тадбиркорлар маҳсулотларининг савдо ярмаркаларини ҳам ўтказмоқчимиз.

— Бу йўлда сизларга омад ёр бўлсин.

— Раҳмат.

Сухбатдош «Ишонч»
мухбири Замира РҶЗИЕВА.

МУДРОҚ БОСМАСИН

Термизни «жанубий дарвоза» деганларича бор. Меҳмонларнинг кети узилмайди. Меҳмонлар ҳаммаша тирбанд. Нақ мармар-бетон полнинг устида ҳам одамлар етишибди. Кўплари қўшни Афғонистон республикасининг фуқаролари. Атрофларида қоплар, чамадонлар... Уларнинг ичидан жонингиздан бўлак ҳамма нарса бор. Тонг саҳарда ажойиб манзаранинг гувоҳи бўлдим. Шаҳарнинг Ф. Хўжаев кўчасида бирин-кетин машиналар қатнови кўна бошлади. Шу топда «Шарқ» меҳмонхонасининг дарвозалари ҳам очилди. Қоплару чамадонларни судраган афғонлар юкларни автобусларга, машиналарга орта бошлади. Кузатиб турибман, роса бир ярим соат давом этди бу иш. Миллион-миллион сўмлаб молларимиз рўй рости четга чиқиб кетаётганига яна бир бор ишонч ҳосил қилдим.

— Термизнинг қайси меҳмонхонасига борманг афғонистонлик биродарларимизни кўрасиз, — дейди автобус ҳайдовчиси, — чет элликларга дарвозаларимиз ланг-лунг очилди-ю, мана шундай аҳволга тушиб қолдик. Ҳозир сиз кўрганларингиз ҳолва. Жума, шанба кунлари келинг тамошога. Афғон ишбилармонлари чет эл матоларини олиб келиб бизнинг воситачи дўконларимизга нақд пулга 200—400 фойиз ортигига тоншириб эвазига савдо омборларимиздан мана сиз кўриб турган чамадонлардаги матоларни, бизга тақчил бўлган молларни олиб кетишади. Бизнинг магазинчи-омборчиларимиз қўйиб беришса ота-оналарини ҳам чет элликларга сотиб юборишади. Пул савдогарни топар, кетмонни нодон чопар, деганларича бор экан. Дехқону-боғбон, чорвадору пахтакор чанг ютиб тийинлардан сўмлар йиғади, бу акамлар сўмлардан долларлар ясайди. Мана ҳозир қўлларимизда даста-даста купонлар, магазинларимиз эса қўп-қўрқ...

Ўзимизда ишлаб чиқарилган маҳсулотлар ўзимизга етиб келмайди. Республикамиздан ташқарига олиб чиқилаётган турли саноат моллари тўғрисида Ўзбекистон телекомпанияси туркум кўрсатувлар тайёрлаб тарғибот ишларини олиб бормоқда. Лекин ана шундай кўрсатувлар нега Сурхондарёдан берилмайди? Жанубий чегарамиздан миллион-миллион сўмлик моллар четга чиқиб кетмоқда. Оддийгина мисол: Сариев районининг Тожикистон республикаси билан туташган жойида йирик пост ташкил этилган. Бу постнинг шлангбауми соат ўнлардан кейин ишлайди. ГАИ ходимларининг хафсаласизлиги билан бутун мол четга чиқиб кетапти. Шу постдан 50 метр юқорида Тожикистонга қарашли ДАИ пости ташкил этилган. Бу постдан бирорта ҳам машина текширилмай ўтказилмайди. Шундай экан биз ҳам лоқайдликка чек қўйилдик, хушёрликни оширайлик.

Турсун Маҳмадалиев,
Сурхондарё вилояти.

ТИЖОРAT

Қувалик руҳий шифокор Қизлархон даволайди

Мана, иккинчи йилдир-ки, қувалик руҳий шифокор Қизлархон Турдиева ўз мухлисларининг дардига даво топиб, катта шуҳрат қозонди. Унинг халқ табибларидан фарқи шунда-ки, Қизлархон сеанс ўтказгач, унинг боболари — руҳий муолажани бошлаб юбордилар. Турли даволаш усулларини қўллаб, дарди оғир беморларни ҳатто жарроҳлик йўли билан ҳам дарддан қорғи этадилар. Узлуксиз қон босими ошадиган, оёқ, қўл, бош оғриғига, қандли диабет, асаб касаллигига, фарзандсизлик ва бошқа дардга учраган юзлаб, минглаб беморлар Қизлархондан даво топдилар.

Ўзбекистоннинг турли районларидан, Тожикистон, Туркменистон, Қозоғистон, Қирғизистон ҳамда Қорақалпоғистондан Қизлархонни излаб келишади ва уни ўз юртига тез-тез таклиф қилишади.

Қизлархон шу кунларда ҳафтанинг якшанба, душанба, сешанба ва чоршанба кунлари соат 15 да Фарғонадаги Юсуфжон қизиқ Шакаржонов номи вилоят театри томошахонасида ҳузурга ихлос билан келган беморлар учун сеанс ўтказади.

Чипта баҳоси 10 сўм.
Манзилгоҳ: Фарғона шаҳри, К. Маркс
кўчаси, 36—уй.

Кўшиқчи шоир, драматург Ҳайдар Муҳаммад қаламига мансуб асарлар газетхонларга яхши таниш. 200 га яқин кўшиқ, 20 га яқин сахна асарлари ёзган. Яқинда «Ипак гиламлар» номли драмалар тўплами чоп этилди.

Ҳ. Муҳаммад ҳажвчиликда ҳам моҳирлик билан қалам тебратиб келаяпти. Унинг ҳажвияларини «Табассум» радиожурналида эшитгансиз, телеэкран орқали тамоша қилгансиз. «Муштум», «Гулистон» журналлари ҳамда газеталарда ўқигансиз. Биз қуйида унинг янги латифаларидан сизга тақдим этмоқдамиз.

ПЕШОНАГА ЕЗИЛГАНИ БЎЛАДИ

Кунларнинг бирида олийгоҳда бирга ўқишган икки дўст учрашиб қолишди. Бирининг қўлига туш билан «Замира» деб ёзилган эди. Иккинчиси билимдонлик қилиб сўрай кетди:

— Соғлигинг яхшими, дўстим, Замирахон тинч-омон юрибтиларми?

Биринчи йигит қўлига «Замира» деб ёзилгани эсида йўқ.

— Ким у Замира? — деб сўради ҳайрон бўлиб.

— Ҳа, келинпошшада, — деди дўсти.

— Ким биландир адаштираяпсан. Келинпошша Замира эмас, Гулнозахон, — деди.

— Ия, мана бу, қўлга ёзилгани бўлмадимми?

— Йўқ, оғайни, пешонага ёзилгани бўлди.

ҚАНЧА ИСАВОЙ КЕРАК!

Афанди туғруқхонада бош врач экан, мулла Табассум келиб қолибди.

— Насриддин ака, айтишларига қараганда Исо пайгамбаримиз Биби Марямдан худонинг амри билан отасиз туғилган эканлар, шу ростми? — деб сўрабди у.

— Рост.

— Ундай бўлса, ҳозир ҳам болалар отасиз туғилиши мумкинми?

— Нега мумкин эмас, сизга қанча Исавой керак? — дебди Афанди.

ИККИ ҚОП ЁНҒОҚ

Икки дугона учрашиб қолишди. Бирининг кўлига кўймай бир оқшом меҳмон қилади. Эртаси кузатиб кўяётганда дугонаси:

— Василахон, эрингиз жудаям кувнок, бир қоп ёнғоқ эканлар-а? — дейди.

— Ҳа, ўртоқжон, бир қоп

ҳам гапми, икки қоп ёнғоқ, лекин қуриб кетгур, ҳамма ёнғоқни менинг бошимда чақади-да.

ОҒИЗГА ТУШГАН КИТОБ

Бир шоир дўстига мақтанди:

— Китобим ҳали нашрдан чиқмасдан туриб оғизга тушиб кетди.

— Ия, ҳали босмадан чиқмаган китоб қандай қилиб оғизга тушади? — ҳайрон бўлди дўсти.

— Китобимнинг пулини олдим хотинимга келтириб бердим, у тилла тиш кўйдириб олди.

ЯНГАГА МАҚБУЛ БЎЛСА...

— Обид Абдиевич, ишлар тузукми? Дарвоқе, машинангизга шофёр олдингизми?

— Бир йигит келиб юрибди, бугун янгангизга бир кўрсатиб олай, маъқул деса эртадан ишга тушади.

ҚУЛОҚ ҚИЗИДИ

Мулла Табассум билан Афанди гаплашиб ўтирганда:

— Афандим, Сиз қулоқ қизиди деган гапга ишонасизми? — деб сўради Табассум.

— Ҳа, — деб жавоб берди Афанди.

— Мен ишонмайман, — деди Мулла Табассум.

— Нечук?

— Агар шу гап рост бўлса Михаил Горбачевнинг қулоғи аллақачон ёниб кетган бўларди.

ИМЛОНИ БИЛГАН АБИТУРИЕНТ

Ўглини ўқишга киритиш учун олиб келган одамдан институт домласи сўради:

— Отам, ўглингиз имлони

биладими?

— Нега билмас экан, билади. Ҳаммамиз биладимиз. Имланг, оғзингизга сиққанини имланг, биз тайёрмиз, — деди меҳмон.

— Имлони билган саводхон халқимдан ўргилай, ўғлингиз ўқишга кирди, — деди домла кувониб.

ЕЗУВЧИНИНГ БОЛАСИ

Бир ёзувчидан сўрашибди:

— Мавлоно, нега болаларингиз яхши кийинади-ю, ўзингиз юпун юрасиз?

— Азизим, болаларим ёзувчининг боласи-да, мен эса оддий одамнинг ўғлиман, — деб жавоб берибди ёзувчи.

БОРСА КЕЛМАС

Бир қишлоқда география ўқитувчиси ўқувчилардан сўради:

— Ким харитадан борса келмас деган жойни кўрсатади?

— Мен, — деб бир ўқувчи харитадан Тошкент шаҳрини кўрсатди.

— Нега Тошкент борса келмас бўлар экан? — ҳайрон бўлиб сўради ўқитувчи.

— Бизнинг қишлоқдан ким Тошкентга ўқишга кетган бўлса, ҳеч бири қайтиб келмаган, — деди ўқувчи.

ДЕПУТАТ КЕЛИН

Бир йигит депутат қизга уйланган экан.

Бир кун оғайнилари:

— Депутат келин қалай? — деб сўрашибди.

— Емонмас, уйда ҳар кун сессия, ҳафтада съезд ўтиб турибди. Баъзан ҳовлида намойиш бўлади, қайнота, қайнонанинг истеъфога чиқишини талаб қилади, — деб жавоб берибди йигит.

Ҳайдар МУҲАММАД.

ҲАЖВЧИ ЁН ДАФТАРИДАН

Мамлакат бепойнлиги, беҳисоб бойлиги билан эмас, ахлоқий устунлиги, виждоний бутунлиги билан улғудир.

Биз аввал молларга, паррандаларга ҳашамдор иншоотлар қуриб, кейингина одамлар ҳақида ўйлай бошладик.

Кўпинча вайсақиларнинг энгил гапи йиғинда тош босиб кетади.

Емон кўринганининг қаллоғи ҳам қозонга ўхшаб кўрилади.

Бир амалдор маърузасида тўрт хил овоз янгради. Кейин билсам тўртта «мардикор» ёзган экан.

Ердан чиққан замбурғнинг ҳам жўраси бўлади.

ЛАТИФАЛАР

Бир кўшнисини афандига деди:

— Унг томондаги кўшним ҳар кун ичиб, лойга ағанаб келади. Хотини бечора уззу-кун эгни-бошини ювгани ювган.

— Менинг кўшним ҳам сизникидан қолишмайди, — деди афанди. Хотини уни шу туришида машинасига солди-да, бир айлантириб кейин дорга осиб қўяди.

Афанди дўсти билан қоронғида келатган эди. Шериги беҳосдан чуқурга тушиб кетди. У ердан туриб афандига деди:

— Узун арқон топиб келиб мени тортиб олмасанг, чиқолмайдиганга ўхшайман.

Афанди деди:

— Бўлмаса мен арқон топиб келгани кетдим, келгунимча яна чиқиб у ёқ бу ёққа жўнаб қолмагин.

Афанди буфетчилик қиларди. Бир одам келиб юз грамм ароқ ичган, деди:

— Озгина ичсам бас, ҳамма нарса ни унутаман-қўяман.

— Йўлини қилма — деди афанди. — Қани, ҳозир ичган ароқингга пул тўлашни унутиб кўрчи!

Мурод ПАРПИХУЖАЕВ.

Четдан бирон киши танишини йўқлаб қишлоққа келса, биринчи учратган кишидан сўрасин.

— Ҳов! Палончи аканинг уйи қайси?

— Қайси палончи ака?

Мана шу ерда бироз лекин бор. Чунки палончи акалар баъзан кўп бўлади-да. Масалан, бир қишлоқда учта Мурод бор. Лақабини айтмасангиз, қандай билади сиз қайси Муродни йўқлаётганингизни? Бир-бирига адаштирмаслик учун ҳар бирининг номига лақаб кўшиб айтишади. Мурод бакирок (овози гулдираб гапирди), Мурод узун (узун бўйли), Мурод эзма (кўп гапирди). Лекин лақабнинг ҳам лақабли кишининг олдида бемалол айтиладигани бор. Мурод бакирок, Мурод узун деса, ҳечам хафа бўлишмайди. Лекин Мурод эзма деб балога қолиб ўтирманг. Қулоғингизни қоқиб кўлингизга беради. Ана кўрдангизми, лақаблар ҳам яхши ва ёмон турларга бўлинади.

Қишлоқда иккита Ашир бўлиб, бирининг лақабли Ашир комсомол (биринчи комсомоллардан бўлгани учун), иккинчисини эса Ашир товук (ёш-лигида курк товук чўқиган). Ўлгудек товукдан кўрқади. Ҳатто хотинига ҳам товук боқтирмас экан. Ашир товукни Ашир товук деб ҳазилкаш ўртоқлар ҳам ўз олдида айтишолмайди, фақат шўма қилиб гапиршади. Шунгайм у осмон бўйи сапчийди.

Кўшни қишлоқдан тегирмонга келган йигит навбат кутиб ўтириб қорни очқабди. Бу қишлоқда кимда тухум бор деб сўраса, Ашир аканинг ҳазилкаш ўртоқларидан бири «Ашир акадан сўрасангиз шу киши топиб беради, товуги кўп», дебди. Ҳеч нарсадан хабари йўқ бечора йигит Ашир акани чакириб борибди.

— Ия! Келинг, келинг меҳмон, — деб самимий қаршилабди.

— Йўқ, раҳмат, — дебди йигит. — Шу тухумингиздан озроқ керак бўлиб колди-да.

Ашир аканинг аччиғи келди:

— Ким айтди сенга менда тухум бор деб!

— Тегирмончи амаки. Бор бўлса йўқ деманг, — дермиш яна йигит.

— Йўқол кўзимдан, нодон! — деб Ашир ака бакирса, йигит бамайлихотир:

— Ҳой, бобой, кичкирманг! Бўлди! Бўлди! Кичкирманг! — дермиш.

Ашир ака йигитни қувиб солибди. Мана, кўрдангизми, лақаблар ҳам ёмон ва яхшига бўлинади. Билиб ишлатмасангиз, тухум ўрнига калтак еб қолингиз турган гап.

Ишон ЖАББОРОВ,
ўқитувчи, Қашқадарё вилояти.

Ойнам жаҳонга

20-26 АПРЕЛЬ

ДУШАНБА

● **ЎзТВ I**
18.00 Янгилар. 18.10 «Хамма гап шяпада». Мультфильм. 18.25 Тижорат канали. «Бунёдкор». 19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида). 19.20 «Санъат олами». Хитой санъати. 19.55 «Дирижер хикоя қилади». Еш композитор ва бастакорларнинг VI пленуми олдидан. 20.30 «Ўзбекистон» ахбороти. 20.55 Тижорат хабарлари. 21.00 «Оила». 22.00 Ўзбекистон Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади. 22.15 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. Олий лига. «Сўғдиёна» (Жиззах) — «Навбахор» (Наманган). 2-тайм. (Езиб олинган).

● **ЎзТВ II**
● **ТОШКЕНТ**
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
18.30 Болалар учун. «Совга». 19.00 «Ассалому алайкум» (такрор). 20.00 «Лаҳза». Хабарлар. 20.10 «Билиб қўйган яхши». 20.25 «Миришкорлар». 21.05 «Хамма нарса ни бир лаҳза ҳал қилади». Бадий фильм. 22.40 «Меҳнату муруватга чорлар Наврўз айёми». 23.10 «Лаҳза». Хабарлар.

● **ОРБИТА IV**
Профилактика муносабати билан душанба, 20 апрель кунин «Орбита IV» кўрсатувлари соат 16.55, «Дубль IV» кўрсатувлари соат 15.00 дан бошлаб намоиш этилади. 16.55 Янгилар. 17.15 «Парнас сари бир боскич». III халқаро телевизион фестивали. 1-тур. Давлат Марказий концерт залдан кўрсатилади. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Янгилар. 20.20 Кўрсатувлар тартиби. 20.25 Халқ куйлари. 20.40 «Янги студия» таништириди: «Қаранг, ким келаяпти?», «Кийшик эфир», «Джем-Сейшн». Муаллифлар ойна жохони, «Бирок», «АТР-брокер», «Акс-садо» (танаффус пайтида — 23.00 Янгилар). 00.15 Композитор В. П. Соловьев-Седой таваллудининг 85 йиллигига бағишланган фильм-концерт.

● **ДУБЛЬ IV**
15.00 Болалар соати (инглиз тили дарси билан). 16.00 Фольклор. Ярославль шаҳрида халқ куйлари фестивали. 16.45 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви. 17.00 Хабарлар. 17.20 Эълонлар. 17.25 «Хали англамаган кино». 18.10 Ишдан бўш пайтингда. «Коллекционер». 18.25 «Россия билан юзма-юз». 18.40 Рус видеоси. 19.20 «Хар бир кун байрам». 19.30 «Санта-Барбара». Кўп серияли бадий телефильм премьераси. 36-серия. 20.20 Театр сафари. «Биз шодон яшадик». Елена Юнгер. 20.55 Эълонлар. 21.00 Хабарлар. 21.20 Спорт хабарлари. 21.30 «Бешикчи гилдирак». Бадий-публицистик кўрсатуви. 23.15 Спорт гимнастикаси бўйича чемпионат.

СЕШАНБА

● **ЎзТВ I**
8.00 «Ўзбекистон» ахбороти. 8.25 «Исникқул билан мулоқот». «Мармар жилоси». Телефильмлар. 8.55 «Йўқолган ҳазина». Бадий фильм. 10.20 «Ешлик» студияси кўрсатади. «Тележарид». 11.00 Ўзбекистон ёш ижодкорлари анжумани олдидан. 18.00 Янгилар. 18.10 «Чакка ўтмапти». Мультфильм. 18.15 Тижорат канали. «Талабалар йиллари». 19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида). 19.20 «Спортлото». 19.25 «Ешлик» студияси кўрсатади. «Сумалак ая». 19.40 «Дехқонларнинг долзарб вазифалари». 20.00 Сурхондарё вилояти Бойсун тумани «Шалло» фольклор-этнографик ансамблининг концерти. 20.30 «Ўзбекистон» ахбороти. 20.55 Тижорат хабарлари. 21.00 Бир асар тарихи. «Қора кўзим» газали ҳақида. 21.40 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Хамшахарлар». 22.40 «Қуюққондан чикканд». Бадий фильм.

● **ЎзТВ II**
● **ТОШКЕНТ**
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
18.30 «Табассум». Болалар учун кўрсатуви. 19.00 «Иктисод, нарҳнаво ва қанон». 19.15 «Қадр ва кадр ортида». 20.15 Гитара оҳанглари. 20.45 «Хотиралар ва мушоҳадалар». Малик Каюмов. 21.20 Реклама. «Киноингит».

● **ОРБИТА IV**
5.00 «Тонг». 7.30 Кўрсатувлар тартиби. 7.35 Мультфильмлар. 8.05 «Елена ва штурман». Телеспектакль. 9.05 Футбол шарҳи. 9.35 «Дело». Телевизион бадий фильм премьераси («Союзтелефильм»). 11.00 Янгилар. 11.20 Кўрсатувлар тартиби. 11.25 «Чашмалар». 12.00 Ритмик гимнастика. 12.30 «Мўъжизасиз мўъжизалар». 13.10 «Эчки ҳақида». Мультфильм. 13.25 «Гильдия». 13.55 «Ен дафтар». 14.00 Янгилар (сурдо таржимаси билан). 14.20 Кўрсатувлар тартиби. 14.25 «Спорт ҳақида...» Хайкалтарош Ю. Чернов. 14.50 «Омадли одам». Телевизион бадий фильм. 1-серия. 15.55 Мультфильмлар. 16.20 «Болалар мусикий клуби». 17.00 Янгилар. 17.20 Кўрсатувлар тартиби. 17.25 А. Вивальди. Скрипка ва оркестр ижроси учун ля минор концерти. 17.40 «Сиёсат» студияси намоиш этади. 18.20 «Дело». Телевизион бадий фильм премьераси. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Янгилар. 20.20 Кўрсатувлар тартиби. 20.25 «Мавзу». 21.05 Футбол шарҳи. 21.35 «Балда» рўзномасининг турилган кунин. 22.35 «Ракслар, рақслар, рақслар». «Виктория» бал рақслари ансамбли. 23.00 Янгилар. 23.35 «Овация-91» мукофоти совриндорлари шарафига гала-концерт.

● **ДУБЛЬ IV**
7.00 Хабарлар. 7.20 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 7.50 Ишдан бўш пайтингда. «Авто». 8.05 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун. 8.35 Болалар соати (инглиз тили дарси билан). 9.35 Маданият янгилар. 10.15 Мультфильмлар. «Қандай қилиб одам бўлиш мумкин?». 10.35 «Хайвонот оламида». 11.35 Мансаб алифбоси. 11.50 Кундузги сеанс. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадий телефильм. 35-серия. 12.40 «Дехқонларга тааллуқли масала». 15.00 «Хаёт кизи». 15.15 Мультфильмлар. «Трош гул». 15.45 «Рост» студияси. «Кенгуру». Умирлар учун спорт кўрсатуви. 16.15 «Простор +». 16.45 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви. 17.00 Хабарлар. 17.20 Эълонлар. 17.25 «Трансросэфир: «Кавказ-ревью». 18.05 «Ўз ишининг усталари». Е. Гоголеванинг Б. Пастернак ҳақидаги хотиралари. 18.25 «Россия билан юзма-юз». 18.40 «Россия ва дунё». 19.10 «ЭКС» кўрсатуви. 19.20 «Хар бир кун байрам». 19.30 Риа ТВ ҳамда Россия телевидениеси таништириди: Кулгилди вокалар. «Ўз-ўзига режиссёр». 20.00 «Сабина». «Тонг юлдузи» танловининг ғолиби. 20.55 Эълонлар. 21.00 Хабарлар. 21.20 Эълонлар. 21.25 РИА ТВ ва Россия телевидениеси таништириди: «Кўзулар». Ахборот-аналитик кўрсатуви. 21.55 Спорт олами «Жиллетт» фирмаси нигоҳида. 22.30 Ишчан чопар. 22.45 «Табассум қил». Эстрада концерти. 23.40 «Ультрас». Спорт-дайжест. 23.50 Хужжатли фильм. 00.10 «Учарашув жойи — «Зазеркалье». Дам олиш кўрсатуви.

ЧОРШАНБА

● **ЎзТВ I**
8.00 «Ўзбекистон» ахбороти. 8.25 «Асрлар оҳанги». Фильм-концерт. 8.55 «Омад хамиша келарвермайди». Бадий фильм. 10.15 Биологиядан IX жумхурият ўқувчилар олимпиадаси. 10.45 «Ешлик» студияси саволларини жаваб беради. 18.00 Янгилар. 18.10 «Ешлик» студияси кўрсатади. «Ватандошлар». 18.45 Тижорат канали. «Тадбиркорлар ҳузурда». 19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида). 19.20 «Тилга эътибор». 19.50 Рустам Фоилов концерти. 20.30 «Ўзбекистон» ахбороти. 20.55 Тижорат хабарлари. 21.00 «Иктисод ва истиклол». 21.30 «Йиллар, фильмлар, муаммолар». Кинорежиссёр Малик Каюмов.

● **ЎзТВ II**
УҚУВ КЎРСАТУВЛАРИ
10.30 Табиатшунослик, Усимлик ва хайвонот олами. 11.00 «Хайт табиатлари». Телефильм. 11.30 «Цирк артисти ҳақида». Бадий фильм.

● **ТОШКЕНТ**
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
18.30 «Уолт Дисней таништириди...». Мультфильмлар тўплами.

19.20 «Спринт». 19.40 «Ўзбекистон мусаввирлари». Халқ мусавири академик Р. Аҳмедов таваллудининг 70 йиллигига бағишланади. 20.30 «Ўзбекистон бехатар бўлсин». 21.00 «Барханлар». Бадий фильм.

● **ОРБИТА IV**
5.00 «Тонг». 7.30 Кўрсатувлар тартиби. 7.35 «Малика ва дарё». Мультфильм. 9.00 «Болалар мусикий клуби». 9.40. Останкино концерт студиясида ёзувчи Леонид Бородин билан учрашув. 11.00 Янгилар. 11.20 «Фермата». Ахборот мусикий кўрсатуви. 11.50 «Қандай қилиб муваффақиятга эришиш мумкин?». 12.05 «Нега энди филлар?». Мультфильм. 12.20 «Пи» белгиси билан. 13.10 «Ен дафтар». 13.15 «Телемикст». 14.00 Янгилар (сурдо таржимаси билан). 14.20 «Омадли одам». Телевизион бадий фильм. 2-серия. 15.25 «Қизча диржа». Мультфильм. 15.45 «Сиз билганингизда борми?». 16.00 «Рок-макс». Джери Ли Льюис концерти. 17.00 Янгилар. 17.20 Киноҳақиқатми? «Ленин Октябрда». Бадий фильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Янгилар. 20.20 Кўрсатувлар тартиби. 20.25 «Чорраха». Н. Михалковнинг муаллифлик кўрсатуви. 21.45 «Фермата». Ахборот мусикий кўрсатуви. 22.15 «Кечки альбом». 22.45 «Овчарка». Телефильм. 23.00 Янгилар. 23.35 «Лимпопо». 00.05 Мусикий баҳорат. 00.35 Бильярд. Европа чемпионати.

● **ДУБЛЬ IV**
7.00 Хабарлар. 7.20 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 7.50 Ишдан бўш пайтингда. «Балик» белгиси билан. 8.05 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун. 8.35 «Рост» студияси. «Кенгуру». 9.05 «Россия ва дунё». 9.35 Изабелла Юрьева ижросида романслар. 10.05 «Хаккикат онлари». Андрей Караулов саволларига Майя Плисецкая жавоб беради. 11.00 «М-трест». 11.15 Кундузги сеанс. «Ўз иктиёри билан севиб қолган». 16.45 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви. 17.00 Хабарлар. 17.20 Эълонлар. 17.25 Трансросэфир. «Узоқ Шарк». Телекўрсатуви. 18.10 Парламент хабарномаси. 18.40 «Сиёсий бўлим». 19.20 «Хар бир кун байрам». 19.30 «Санта-Барбара». Кўп серияли бадий телефильм премьераси. 36-серия. 20.20 «Могиканлар». Гликерия Богданова-Чеснокова. 20.55 Эълонлар. 21.00 Хабарлар. 21.20 Спорт хабарлари. 21.25 Россиянинг телевизион театри. А. Платонов. «Котлован». Томск «Скоморох» кўғирчоқ театрининг талқини. 23.30 Рус видеоси. «Тун фукарolari».

ПАЙШАНБА

● **ЎзТВ I**
8.00 «Ўзбекистон» ахбороти. 8.25 «Бизлар билан ёнма-ён яшаётганлар». Телефильм. 8.45 «Орзулар оғушида». Бадий фильм. 9.55 Мактаб ўқувчилари учун. «Кўшигим, жон кўшигим». 10.40 «Фермер хўжалиқларида». 18.00 Янгилар. 18.10 «Менинг фильм бўлақол». Мультфильм. 18.25 «Алифбо сабоқлари». 19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида). 19.20 «Дала юмушлари». 19.50 «Жума оқшомини». Диний-маърифий кўрсатуви. 20.30 «Ўзбекистон» ахбороти. 20.55 Тижорат хабарлари. 21.00 «Кўзгу». Оммавий-публицистик кўрсатуви. 21.30 «Ешлик» студияси кўрсатади. «Қари билганини — пари билмас». 22.30 «Мулоҳаза». Пиримкул Қодиров асарини асосида яратилган «Бобур» видеофильми ҳақида.

● **ЎзТВ II**
● **ТОШКЕНТ**
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
18.30 «Бизнинг Чуқоқкала». Болалар учун фильм. 19.30 «Қизикларни учрашувлар соати». 20.00 «Пулс». Хабарлар. 20.10 «Бу оқшомда». 21.40 «Пулс». Хабарлар. 21.50 Реклама «Киноингит».

11.00 Янгилар. 11.20 Кўрсатувлар тартиби. 13.10 «Ен дафтар». 13.15 «Телемикст». 14.00 Янгилар (сурдо таржимаси билан). 14.20 Кўрсатувлар тартиби. 14.25 «Бугун ва ўша пайтларда». 14.55 «Ғолиблар». 15.40 «Кинсиз қилич». Телевизион бадий фильм. 17.00 Янгилар. 17.20 Кўрсатувлар тартиби. 17.25 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 18.05 «Малахит қутича». Мультфильм. 18.25 «Леннеберг-Кэмилл». Болалар учун кўп серияли телевизион бадий фильм премьераси. 4-серия. 18.50 Скрипкачилар ансамбли ижро этади. 19.25 Г. Чухрай фильмлари ретроспективаси таништирилади. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Янгилар. 20.20 Кўрсатувлар тартиби. 20.25 «Тасвиради сурат». А. Ручкой. 21.15 «Мусаввир». Замонавий ўзбек лак-бўёқ санъати ҳақида телефильм. 21.30 Ойнам жаҳонда биринчи марта. «Икки ўк». Бадий фильм («Мосфильм»). 23.00 Янгилар. 23.35 «Кўлаб мусикалар». 00.15 Футбол. «Уэмбли йўлида».

● **ДУБЛЬ IV**
7.00 Хабарлар. 7.20 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 7.50 Ишдан бўш пайтингда. «Диккат, сувратга олаяман». 8.05 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун. 8.35 «Ретро». Майя Кристаллинская. 9.15 «Сиёсий бўлим». 9.55 «Фарс-мажор». 10.25 Россиянинг телевизион театри. А. Платонов. «Қотлован». Томск «Скоморох» театр кўғирчоқ театрининг талқини. 15.05 Мультфильмлар. «Совгача». «Чўртан балик амри билан». 15.45 Христианлар учун кўрсатуви. 16.15 Менелджерлар мактаби. 16.45 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви. 17.00 Хабарлар. 17.20 Эълонлар. 17.25 Трансросэфир. «Европа — Осиё». 18.10 «Жаноблар — ўртоқлар». 18.25 «Россия билан юзма-юз». 18.40 «Нота бене» студияси. 19.20 «Хар бир кун байрам». 19.30 Махсус тижорат хабарномаси. 19.40 Театр сафари. «Москвада Украина мавсумлари». Богдан Ступка. 20.55 Эълонлар. 21.00 Хабарлар. 21.20 Эълонлар. 21.25 «Бешикчи гилдирак». Бадий публицистик кўрсатуви. 23.10 Россия Федерацияси Олий Кенгашининг сессиясида. 23.40 «Осойишталик № 9».

ЖУМА

● **ЎзТВ I**
8.00 «Ўзбекистон» ахбороти. 8.25 «Ҳамид Сулаймон». Телефильм. 8.55 «Айбисизлик презумпцияси». Бадий фильм. 10.30 «Ешлик» студияси кўрсатади. «Нишона». 18.00 Янгилар. 18.10 «Ринглар». Мультфильм. 18.20 «Сафарга отланганда». Чет эл саёҳати муаммолари. 19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида). 19.20 «Галла — ризк-рўзимиз». 19.50 «Юртим жамоли» Манзарали фильм. 20.00 «Чорладор». 20.30 «Ўзбекистон» ахбороти. 20.55 Тижорат хабарлари. 21.00 Мумтоз куйлардан концерт. 21.45 «Улуғбек юлдузи». Бадий фильм.

● **ЎзТВ II**
АШХОБОД КЎРСАТАДИ
● **ОРБИТА IV**
5.00 «Тонг». 7.30 Кўрсатувлар тартиби. 7.35 Мультфильмлар. 8.00 Хужжатли фильмлар. 8.35 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 9.15 Л. Лешченковнинг юбилей концерти. 11.00 Янгилар. 11.20 «Саёхатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан). 12.10 Спорт ҳамма учун. 12.40 «Ибодатхонадан бошлаймиш...» Телефильм премьераси. («Союзтелефильм»). 13.10 «Аёз жилоси». Мультфильм. 13.20 «Бридж». 13.45 «Бизнес-класс. 14.00 Янгилар (сурдо таржимаси билан). 14.20 Кўрсатувлар тартиби. 14.25 «Шундай воқеа бўлган». Телевизион бадий фильм. 16.00 «У қайта тирилди». Мультфильм (АКШ). 16.30 Созандалар мусика ҳақида. 17.00 Янгилар. 17.20 «Нисон ва қонун». 18.00 «Парнас сари бир боскич». III халқаро телевизион фестивали. 2-тур. Давлат Марказий концерт залдан кўрсатилади. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Янгилар. 20.20 Кўрсатувлар тартиби. 20.25 «ВИД» таништириди: «Мўъжизалар майдонини», «Ток-шоу», «Музабоб», «Хайт», «Шоу-биржас», «Хит-конвейер» (Танаффус пайтида — 23.00 Янгилар). 01.10 «Тонг юлдузи» тунги эфирда.

11.00 Янгилар. 11.20 Кўрсатувлар тартиби. 13.10 «Ен дафтар». 13.15 «Телемикст». 14.00 Янгилар (сурдо таржимаси билан). 14.20 Кўрсатувлар тартиби. 14.25 «Бугун ва ўша пайтларда». 14.55 «Ғолиблар». 15.40 «Кинсиз қилич». Телевизион бадий фильм. 17.00 Янгилар. 17.20 Кўрсатувлар тартиби. 17.25 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 18.05 «Малахит қутича». Мультфильм. 18.25 «Леннеберг-Кэмилл». Болалар учун кўп серияли телевизион бадий фильм премьераси. 4-серия. 18.50 Скрипкачилар ансамбли ижро этади. 19.25 Г. Чухрай фильмлари ретроспективаси таништирилади. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Янгилар. 20.20 Кўрсатувлар тартиби. 20.25 «Тасвиради сурат». А. Ручкой. 21.15 «Мусаввир». Замонавий ўзбек лак-бўёқ санъати ҳақида телефильм. 21.30 Ойнам жаҳонда биринчи марта. «Икки ўк». Бадий фильм («Мосфильм»). 23.00 Янгилар. 23.35 «Кўлаб мусикалар». 00.15 Футбол. «Уэмбли йўлида».

ШАНБА

● **ЎзТВ I**
8.00 «Ассалому алайкум». 9.00 «Сехрли саргузашт». Бадий фильм. 10.10 Ўзбек тилини ўрганишимиз. 10.40 «Шухрат Йўлдошев ижро этади». «Ўзбектефильм» премьераси. 11.15 «Таълим ва маданият мероси». 11.55 «Дўстлик» студияси кўрсатади. «Рангикамон». 12.30 «Қадрият». 13.00 Еш созандалар жумхурият танлови ғолибларининг концерти. 13.50 «Ешлик» студияси кўрсатади. «Иш билганга минг танга». 14.35 Тижорат канали. «Чўлдаги маърифат гулшани». 15.20 «Насридин Афанди томошахонаси». 18.00 «Бувимнинг сабоқлари». Мультфильм. 18.15 Умирлар учун. «Тенгдошлар». 19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида). 19.20 Инглиз тили. 19.50 «Навойхонлик». Адабий кўрсатуви. 20.30 «Туркистон» ахбороти. 21.00 М. Қориёқубов номидаги Ўзбек Давлат филармонияси «Шодлик» ашула ва ракс ансамблининг янги программаси. 21.45 «Қўшқопкон». Бадий фильм. 1-2-сериялар.

● **ЎзТВ II**
ДУШАНБА КЎРСАТАДИ
9.00 «Савту калом». Адабий-мусикий кўрсатуви. 9.55 «Пухта ўйлаб қилинган киноя». Бадий фильм. 18.05 «Катта Ух». Мультфильм. 18.25 «Мактаб ва муаммолар». 19.00 «Тарих саҳифалари». Б. Гафуров. «Тожиқлар». 19.30 «Ахбор» (рус тилида). 19.40 «Шифо». Бевосита кўрсатуви. 20.30 «Ахбор». 20.50 «Дастовез». Ака-ука Зариповларнинг Жўрабек Муродов таваллудининг 50 йиллигига бағишланган концерти. 22.05 «Пухта ўйлаб қилинган киноя». Бадий фильм.

● **ОРБИТА IV**
6.30 Ишбилармон кишининг шабаб тоғи. 7.30 Кўрсатувлар тартиби. 7.35 «Эҳтиёжкор эчкилар». Мультфильм. 7.40 «Бонг». 8.55 «Труба» радиоси. 9.25 «Марказ». 10.05 «Табобат сиз учун». 10.45 «НУЖ: эълон қилинмаган ташир». 11.30 Режиссёр Г. Чухрай фильмлари: «Кирк биринчи». 13.00 Янгилар. 13.20 «Муҳофиза ёрлиғи». 13.50 «Камалак» халқ ижодиёти телекўрсатувлари IX халқаро фестивали. «Қувайт кўшиқлари ва рақслари». 14.20 «Кизил империя». Кўп серияли телефильм премьераси. 3-фильм — «Синфий кураш». 15.15 «Хайвонот оламида». 16.15 «Кизил квадрат». 16.55 «Кулфат». Мультфильм. 17.10 «Мангу муҳаббат йўли». Хужжатли фильм (АКШ). 18.40 «Мафтункор дарвеш». Телевизион бадий фильм премьераси. 1-серия («Мосфильм») — «Время» киностудияси. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Янгилар. 20.20 Кўрсатувлар тартиби. 20.25 «Мафтункор дарвеш». Телевизион бадий фильм. 2-серия. 21.30 Рус диний куйлари. 21.50 «Евнимла аёллар». А. Покровский иштирокида фильм-концерт. 23.00 Янгилар. 23.35 «Қўлдан кетгунча...». Телефильм. 00.05 Футбол. Россия чемпионати. «Спартак» (Москва) — «Ростсельмаш» (Ростов-Дон). 2-тайм.

сатуви. 16.55 Эълонлар. 17.00 Хабарлар. 17.20 Эълонлар. 17.25 Л. Казарновская билан учрашув. 18.10 Россия Федерацияси Олий Кенгашининг сессиясида. 18.40 «Хар бир кун байрам». 18.50 «Севги изхори». Бадий фильм. 1 ва 2-сериялар. 21.00 Хабарлар. 21.20 Эълонлар. 21.25 «Маски-шоу». 21.55 «К-2» таништириди: «Медиа», «Коронка», «САС», «3, 2, 1», «Утган йил эзда Мариенбадда». Бадий фильм (Франция).

ЯКШАНБА

● **ЎзТВ I**
8.00 «Туркистон» ахбороти. 8.30 «Жодугар ва сеҳрарлик». Бадий фильм. 9.45 «Виргалида қуйлаймиш». 10.15 Мактаб ўқувчилари учун. «Ўйла, изла, топ!». 11.30 «Омад». Мусикий-тижорат кўрсатуви. 13.20 «Чорраха». 13.50 Араб тили. 14.20 «Санъаткорлар сулоласи». Адабий кўрсатуви. 15.10 Футбол майдонларида. 16.55 Болалар учун. «Кўғирчоқлар рақсга тушганда». 17.25 «Эл хизматига». 18.00 «Кичкинтой» студияси кўрсатади. «Оз-оз ўрганиб доно бўлур». 18.30 Турк тили. 19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида). 19.20 «Ешлик» оқшоми. 19.45 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатуви. 20.30 «Ўзбекистон» ахбороти. 21.00 «Туркия — Ўзбекистон». Инсонпарварлик ёрдами. Видеофильм. 21.50 «Мусика жавони». 22.50 «Тирик қолишга ҳаракат қил». Бадий фильм.

● **ЎзТВ II**
БИШКЕК КЎРСАТАДИ
18.05 «Кизил гул». Мультфильм. 18.45 Немис тилини ўрганишимиз. 19.00 «Тетива». Телефильм. 19.10 «Ажойиб яқшанба байрами». 19.30 «Ала-Тоо». 19.50 «Туркия — Қирғизистон: ҳамкорлик йўлида». 20.10 «Новинки» киноклуби (рус тилида). 21.20 Концерт. 21.50 Кечки видеосалон.

● **ОРБИТА IV**
6.00 «Рухни чиниктириш». 7.00 Ритмик гимнастика. 7.30 «Спортлото» тиражи. 7.45 «Ўз-ўзинга мадад бери». 8.30 «Эрта саҳарлаб». 9.10 «Хамма нарса бўлиши мумкин». Хажвий кўрсатуви. 9.40 Янги ноилар. 10.30 «Чернобыль ўт ўчиручиларининг мардлиги ва қаҳрамонлиғи». Хужжатли фильм. 10.50 «Мултоқ ҳақиқат». Бадий-публицистик фильм премьераси («Союзтелефильм»). 11.55 «Матадор». «Мен билмайдиган икки ёки уч нарса ҳақида». Ж. Л. Годар ижоди ҳақида. 12.55 «Бойлар ҳам йнғилди». Кўп серияли телевизион бадий фильм. 14.00 Янгилар. 14.20 «Марафон-15». 15.10 «Қизча — аждаҳо». Мультфильм. 15.20 «Панорама». 16.00 «ТВ-Нева». «Ким биз билан?». 9-кўрсатуви. 16.20 «Эфирда бевосита мулоқот». 17.00 «Уолт Дисней таништириди...». 17.50 «Телелогия». 18.00 Янгилар (сурдо таржимаси билан). 18.15 Кўрсатувлар тартиби. 18.20 «Саёхатчилар клуби». 19.10 «Парнас сари бир боскич». III халқаро телевизион фестивали. Давлат Марказий концерт залда гала-концерт. 21.00 «Яқунлар». 21.45 Ойнам жаҳонда биринчи марта. «Матфей инжили». Бадий фильм (Италия). 24.00 «У ҳам сизга мафтун». И. С. Козловский иштирокида фильм-концерт.

● **ДУБЛЬ IV**
7.00 Хабарлар. 7.20 Хужжатли панорама. 8.20 «Мир женщины» журналининг соврини учун бадий гимнастика бўйича халқаро турнир. 9.20 Телекроссворд. 9.50 «Суперитоб». 10.30 «Аттибати...» 11.00 «Ҳақиқат — яхши дўст». Укукушнослар телетанлови. 12.00 «Кўр шапалак» театр-барбаресида кеча. 13.00 Кундузги сеанс. «Карик ва Ваянинг гаройиб саргузаштлари». 2-серия.
14.05—16.25
ЎЗБЕКИСТОН
ТЕЛЕВИДИЕСИНИНГ
«ДУСТЛИК»
ВИДЕОКАНАЛИ
16.25 «Афсунгарлар». Кўп серияли бадий телефильм премьераси. 8-серия. 16.55 Эълонлар. 17.00 Хабарлар. 17.20 Эълонлар. 17.25 «Маҳбубим, азизим, суюқлигим, ёлғизим». Бадий фильм. 18.35 Парламент хабарномаси. 18.50 Миллий баскетбол уюшмаси профессионаллари ўртасида баскетбол бўйича жаҳон чемпионати. 19.50 «Хар бир кун байрам». 20.00 «Пелликан» акцияси Сатиря театрида меҳмонда. 21.00 Хабарлар. 21.20 Опера саҳнаси юлдузлари. «З

Моҳир футболчи бўламан десанг устозлар ўғитини фақат эшитибгина қўя қолмай уни амалда ҳам бажара олиш керак. Ахир көп-тоқ ҳам хамиша айтганингга киривермайди.

Суратда: навбатдаги машқ пайти.

АРТУР «ҚИРОЛ КУБОГИ» СОҲИБИ

ТОШКЕНТЛИК моҳир чарм қўлқоп устаси Артур Григорьянни бокс мухлислари яхши билишади. Унинг ҳар бир рингга чиқишини, ғалабаларини мухлислар орзиқиб кутишади. Артур республикамиздагина эмас халқаро мусобақаларда ҳам катта ютуқларни қўлга киритмоқда.

Жаҳон чемпионатининг кумуш медалъ совриндори, 1992 йил МДХ чемпиони, машҳур ўзбек боксчиси Руфат Рисқиевдан кейин Ўзбекистонимиз донғини жаҳонга танитаётган Артур яқинда Таиланд пойтахти Бангкогда ўн саккизинчи бор ўтказилган анъанавий «Қирол кубоги» турнирида ғолиб чиқди. Унинг командадошларидан яна олти киши ҳам совриндор бўлдилар. МДХ вакилларидан А. Чеботарев, Р. Имомов, Т. Узлян, О. Николаевлар кумуш, Б. Жумадиев, А. Филипповларга бронза медаллари насиб этди.

ХОККЕЙДА НИМА ГАП?

ШАЙБАЛИ хоккей бўйича Чехословакияда бўладиган Оврупо ва жаҳон чемпионатига ҳам оз қолди. У апрелнинг охири ва май ойининг бошларида ўтказилиши мўлжалланган. Қитъа ва жаҳон совринларини бир неча бор қўлга киритган собиқ СССР терма жамоаси ўрнига унинг вориси сифатида бирлашган МДХ командаси муз майдонига тушади. Бунга илгари келишиб олинган эди. Лекин Россия хоккей федерацияси президенти Владимир Леоновнинг ҳозирги гапларига қараганда, жаҳон чемпионатида МДХ эмас, Россия жамоаси иштирок этар эмиш.

Ўзбекистоннинг машҳур чим устида хоккей ўйновчи кизлар командаси «Андижанка» республика биринчилиги мусобақаларини бошлаб юборди. Мусобақаларни «Халқлар дўстлиги» ўйингоҳида ўтказмоқдалар. Тўрт маротаба собиқ Иттифок чемпиони, биллур соврин соҳиби «Андижанка»нинг бугунги аҳволи қандай?

— Умуман олганда аҳволимиз ёмон эмас, — дейди жамоанинг устози, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган спорт устаси М. Д. Қим. — Илгарилари мавсум тугаллангач, келаси мавсумгача бизлар билан бировнинг

Ўзбекистонимиз шарафини химоя қиладилар, келажакда жаҳондаги энг кучли хоккейчи дугоналари билан учрашадилар, Ҳиндистон, Покистон, Англия, Голландия жамоалари билан баравар беллаша оладилар. Бу йўлда бирлашмаимиз кизларни ҳам маънавий, ҳам моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлайди.

Мирон Дмитриевич командада ўтган йилги таркиб асосан сақлаб қолинганлигини, фақатгина илгари сермахсул ўйинчилардан бири бўлган Земфира Умерова (ҳозир Бекметова) жамоага қайтганлигини айтди. У турмушга чиқиб, фарзанд кўргач,

«АНДИЖАНКА»НИНГ РУҲИ БАЛАНД

иши бўлмасди. Ҳозирги бозор иқтисодиёти биз спортчиларни ҳам анча ташвишлантириб қўйди. Чунки озиқ-овқат, меҳмонхона ва йўл харажатларининг ошиши бу йилги ўтказиладиган чемпионатнинг моддий жиҳатдан анча қийин бўлишидан далолат бериб турибди. Бирок вилоятимиз раҳбарлари, айниқса, касаба уюшмалари бизни унутишмаяпти. Вилоят касаба уюшмалари бирлашмаси «Олтин водий» сайёҳлик мажмуида жамоамиз шарафига зиёфат берди. Унда вилоят ҳокими Қ. Холмирзаев, касаба уюшмалари вилоят бирлашмасининг раиси М. Музаффаровлар иштирок этишиб, жамоамиз тақдирига бефарқ қарамасликларини айтдилар.

Бу йилдан бошлаб «Андижанка»нинг янги хомийси бўлган ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори А. Аҳмадалиевнинг сўзлари ҳам хоккейчи кизларимизни янги муваффақиятларга илҳомлантирди:

— «Андижанка»нинг зиммасига янги масъулият юкланмоқда. Кизларимиз энди мустақил ўтган йил мавсумининг охириги ўйинларида қатнаша олмаганди. Ҳозир Земфира яна машқларда фаол иштирок этмоқда. Яқинда бошланган республика биринчилиги ва МДХ чемпионатида ғолиблик шохсупасидан жой олиш учун «Андижанка»да барча имкониятлар бор.

Устоз жуда катта маблағлар сарфланиб қурилган ўйингоҳнинг сунъий чим билан қопланган майдони ўтган йили футбол мусобақалари ўтказилиши натижасида яроқсиз ҳолга келганлигини айтди. Мусобақалардан тушган маблағлар эвазига майдоннинг сунъий қопламасини алмаштириш ҳеч кимнинг ҳаёлига келмади. Эндиликда турли халқаро учрашувлар бўлиб қолиши табиий. Ана шундай пайтларда кизларимиз дугоналари олдида уялиб қолмасликлари керак. Уйлаймизки, бу масала ҳам мутасадди ташкилотлар томонидан албатта ҳал этилади.

«Андижанка»га бу йилги барча мусобақаларда омад тилаймиз.

С. Узоқбоев,

СУЗИШНИ ЎРГАТИШ УСУЛИ

Ҳамма ҳам сузишни яхши билвермайди. Борнео оролининг ғарбий қирғоғига яқин бўлган Понтианак оролида яшовчи қабилалардан бирининг қонунига кўра, кимда-ким чўкиб кетаётган аёлни қутқарса, у қатл қилинади. Бу билан орол аҳолиси аёлларни кўра олмас экан, деган хулосага келиш керак эмас, Гап шундаки, улар ўз аёлларини моҳир сузувчи эканликлари билан жуда фахрланадилар. Буни қарангки, юқоридаги қонун қабул қилингандан бери бу ерда бирорта ҳам аёл чўкиб кетмаган. Улар сузишда ҳар қандй чемпионни бемалол орқада қолдирадилар.

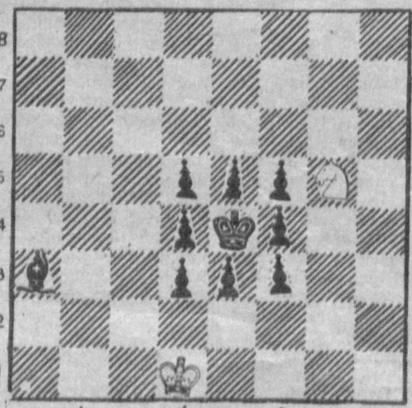
РУС олими ва моҳир шахматчиси К. А. Яниш XVIII асрда яшаб ижод қилган. Унинг «Амир Темур қафаси» деб номланган масаласи ҳақиқатан ҳам нодир ва чиройлилиги билан шахмат мухлисларини ўзига ром этган. Яниш уни тузишда Амир Темур фаолияти билан яқиндан танишиб, бўш вақтларда шахмат ўйнаши, ақл-фаросат билан давлат бошқариши, ҳарбий ишларни тadbиркорлик билан юритиши ва донишмандлигини назарда тутган бўлса, ажаб эмас.

АМИР ТЕМУР ҚАФАСИ

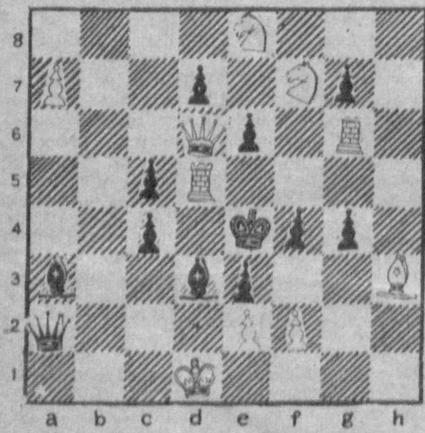
Юқоридаги 1-диаграммага эътибор беринг. Масаланинг ғояси шундаки, оқлар Амир Темурнинг қоралар эса Боязид кўшинларини билдиради. Оқлар бошлаб, ўн юришда қора шохни мот қилади, (отдан кишт берилса, бир юришда мот-ку, ахир, деган савол туғилиши мумкин. Йўқ, ундай эмас. Фақат ўн юришдагина масала тўғри ечилади).

Муаллифнинг фикрича, унга тарихда бўлиб ўтган воқеа, яъни 1402 йил 20 июлда Амир Темур ва турк султони Боязид кўшинлари ўртасида бўлиб ўтган даҳшатли жанг асос қилиб олинган. Иккала томондан бир неча юз минг аскар қатнашган. Бу урушнинг очилишига Яқин Шарқда Умонли туркларнинг ҳамда Миср султони Фаражнинг сиёсий ва ҳарбий қудрати ошиб, Темур империясининг ғарбий-жанубий вилоятларга кўз тиккани сабаб бўлган. Турк кўшинлари ҳозирги Анкара шаҳри ёнида Амир Темур томонидан тор-мор

келтирилиб, Боязид икки ўғли билан биргаликда асир олинган. Куйидаги 2-диаграммага диққат билан қаранг.

— Қафасга тушган қора шох изтиробига четдаги, яъни «аз»даги (қора фил) шахсий соқчисни ожиз бир гувоҳ бўлиб турибди, — дейди масала муаллифи Яниш. Бу масалани ҳам ечишга ҳаракат қилиб кўринг. Бундан лаззатланиб, Янишга уч қарра раҳмат дейсиз. А. Иноков, Шахмат бўйича спорт усталигига номзод.

Бош муҳаррир

Тўлқин ҚОЗОҚБОВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Анвар АҚБАРОВ, Акмал АКРОМОВ (масъул котиб), Муҳаммадлатиф ЖУМАНОВ, Жасур НОСИРОВ (бош муҳаррир муовини), Шариф САЙДВАЛИЕВА, Мухайё ТУЛАГАНОВА, Шабот ХУЖАЕВ, Болтабой ЮСУПОВ, Турсун ҚУШАЕВ, Дилбар ҒУЛОМОВА.

- Бош муҳаррир қабул-хонаси — 56-25-36
- Бош муҳаррир муовини — 56-52-89
- Масъул котиб — 56-52-78
- Котибият — 56-87-59

БЎЛИМЛАР:

- Касаба уюшмаси ва иқтисодий ҳаёт — 56-82-79
- Социал адолат ва қонунчилик — 56-87-63
- Маданият, маънавият ва табиат — 56-82-79
- Хатлар ва оммавий ишлар — 56-87-78
- Безатиш ва суратқашлик — 56-87-74
- Тижорат, ҳамкорлик ва тadbиркорлик — 56-87-73
- Ишлаб чиқариш ва хўжалик ишлари — 56-85-79
- Муҳарририятга келган қўл-ёзмалар (2 ораликда 5 бетдан ошмаслиги лозим) ва суратлар муаллифларга қайтарилмайди, фойдаланилмаган хатларга жавоб юборилмайди. Мақоалардаги фикр-мулоҳазалар, келтирилган факт ва рақамлар масъулияти муаллифлар зиммасидадир.

Сотувдаги нархи 2 сўм.

- ДУШАНБА кунлари чиқади.
- Босиш учун 1992 йил 17 апрелда топширилди.
- Навбатчи масъуллар: А. Ақромов, А. Хакимов
- ҚўНИМГОҲИМИЗ:

700165, Тошкент шаҳри, «Правда Востока» кўчаси, 24-уй.

- Буюртма № Г-98
- 139.680 нусхада босилди.
- Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёти-матбаачилик концернининг босмаҳонаси, Тошкент шаҳри.